

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΚΟΙΝΟΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ-ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

* «ΤΩΝ ΘΥΡΩΝ ΚΕΚΛΕΙΣΜΕΝΩΝ» (Γ. Β. Μελέτη).....	105
* ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΕΜΜΑΟΥΣ (ποίημα Παναγιώτη Κανελλόπουλου).....	107
* ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΑΙΧΜΗΣ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ (Καθηγ. 'Ηλ. Κατσούφη)	108
* ΑΘΗΣΑΥΡΙΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ: 'Ο 'Αλ. Τσιριντάνης στά χρόνια τῶν σπουδῶν του στό ἑξωτερικό (Εὐαγ. Μόσχου).....	114
* «ΣΕΡ ΣΤΗΒΕΝ ΡΑΝΣΙΜΑΝ» (ποίημα Α. Σταυρίτη).....	117
* Ο ΜΠΟΛΕΤΣΗΣ ΚΑΙ Η ΚΥΠΡΟΣ (Στ. 'Αρτεμάκη).....	118
* 20 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩ- ΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ (Δημ. Λιαρομάτη).....	120
* ΑΣΘΕΝΗΣ - ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΣ - ΙΑΤΡΟΣ - ΠΟΛΙΤΕΙΑ (Χρ. Μαλιώρα)	122
* ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ: ΙΕΡΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ (Πανοργμίτης)	126
* ΣΧΟΛΙΑ.....	128
* ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.....	131
* ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ	133
* ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΞΥΝΟΠΟΥΛΟΣ - ΓΙΩΡΓΟΣ ΗΛΙΑΣ	135

ΕΤΟΣ 64ον

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2001

ΑΡΙΘ. 620

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ
ΜΕΛΕΤΑΙ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΜΙΑ ΕΛΠΙΔΑ:
Ο ΑΡΤΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Υ Π Ο
ΑΡ. Α. ΑΣΠΙΩΤΗ

Ψυχιάτρου

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μέρος Πρώτο
ΣΤΗΝ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΡΤΙΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Κεφάλαιο Πρώτο
ΤΟ ΑΛΜΑ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

1. Ούτε μηχανή ούτε ζώο. 2. Ή προσδευτική πορεία. 3. Ίδιαίτερα
βοθητικά γνωρίσματα. 4. Ή ιστορία τής ανθρωπίνης προσωπικότη-
τος. 5. Ή ανθρωπίνη δραστηριότης.

Κεφάλαιο Δεύτερο
ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ — ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΟΔΟ

1. Ή συνάντηση με τὸ χρόνο. 2. Ή συνάντηση με τὸν ἄλλο. 3. Ή-
γέτης. 4. Θετική καὶ ἀρνητική στάση.

Κεφάλαιο Τρίτο
ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΨΥΧΙΚΟΥ ΒΙΟΥ
1. Καθολικότης, αἰτιότης, προσανατολισμός. 2. Τελικές φάσεις
πνευματικῆς καρποφορίας.

Μέρος Δεύτερο
Η ΠΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΑΡΤΙΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΟΙ ΑΞΙΕΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Κεφάλαιο Πρώτο
Η ΑΡΧΙΚΗ ΤΕΤΡΑΛΟΓΙΑ
1. Ήλευθερία. 2. Δικαιοσύνη. 3. Σωφροσύνη. 4. Ἀνδρεία.

Κεφάλαιο Δεύτερο
ΟΤΑΝ ΖΗ Ο ΑΡΤΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ
1. Εἰρήνη. 2. Χαρά. 3. Ἀλήθεια ὡς τὴν Ἀγάπη. 4. Πρὸς τὴν Πη-
γή: τὸ Ἅγιον.

*Κεντρικὴ διάθεσις: Γραφεῖα περιοδικοῦ «Ἀκτίνες»,
Καρύτση 14, Ἀθῆναι 105 61 — Τηλ. 3235023*

AKTINES

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ»

Έτος 64ον

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2001

Άριθ. 620

«ΤΩΝ ΘΥΡΩΝ ΚΕΚΛΕΙΣΜΕΝΩΝ»

Δέν ἦταν μόνον κλειδωμένες οἱ πόρτες. Πιό πολύ ἦταν κλειδωμένες οἱ καρδιές. Καί ἦταν κλειδωμένες οἱ πόρτες, ἐπειδὴ πρωτύτερα εἶχαν κλειδωθῇ οἱ καρδιές. Καί οἱ καρδιές εἶχαν κλειδωθῇ ἀπὸ τὸν φόβο. Ἀπὸ τὸν φόβο καί τὸ ἄσπονδο μῖσος τῶν Ἰουδαίων.

Αὐτός ὁ φόβος καί αὐτὸ τὸ μῖσος εἶχαν τρομάξει τοὺς μαθητές. Τοὺς εἶχαν πανικοβάλει. Ἡ σύγχυση ἦταν τόση πού τοὺς εἶχε κάνει νά χάσουν τὸν ἔλεγχο. Ἀκάθεκτη ἡ ἀπογοήτευση ἐρχόταν νά θρονιασθῇ στίς ψυχές. Οἱ διαψευσμένες ἐλπίδες ὁδηγοῦν τόσο συχνά στήν πιό τραγική ἀπελπισία. Πόσα δέν λέει καί ἐκεῖνο τὸ «ἡμεῖς δέ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστὶν ὁ μέλλων λυτρωθῆναι τὸν Ἰσραήλ» (Λουκ. κδ' 21), πού πρόφεραν μέ πολύ πόνο οἱ θλιμμένοι ὁδοιπόροι εἰς Ἑμμαούς!

«Ἡλπίζομεν». Κάποτε ἐλπίζαμε, ἀλλὰ τώρα παύσαμε νά ἐλπίζουμε. Καί παύσαμε νά ἐλπίζουμε, γιατί διαψευσθήκαμε τραγικά ἀπὸ ἐκεῖ πού δέν περιμέναμε. Καί διαψευσθήκαμε ὅχι σ' ἓνα λεπτομερειακὸ γεγονὸς τῆς ζωῆς μας. Διαψευσθήκαμε σ' αὐτὸ πού πιστέψαμε ὁλόψυχα καί δοθήκαμε ὁλο-

κληρωτικά. Τὸ ἴνδαλμά μας, ὁ Ἀρχηγός μας. Αὐτός στὸν ὁποῖο στηρίζαμε τὰ πάντα καί δώσαμε τὰ πάντα καί περιμέναμε τὰ πάντα, τερμάτισε τόσο ἄδοξα τὴ ζωὴ του. Ἐσβησε πάνω στὸ ἀτιμωτικὸ ξύλο τοῦ Σταυροῦ, μέσα στὴ χλεύη καί στὴν περιφρόνηση, σάν τὸν τελευταῖο κακοῦργο. Ἐ, λοιπόν, σ' Αὐτὸν «ἡμεῖς ἠλπίζομεν»!

Πῶς ὕστερα ἀπὸ τὰ συγκλονιστικὰ αὐτὰ γεγονότα νά μὴν εἶναι σφραγισμένες οἱ καρδιές καί κλειδαμπαρωμένες οἱ πόρτες; Πῶς τὸ αἶσθημα τῆς ἀποτυχίας νά μὴν κυριαρχῇ στίς ψυχές; Ποιὸς μπορεῖ νά ξέρη ἂν τὸ μῖσος τῶν Ἰουδαίων θά σταματήσῃ; Ποιὸς γνωρίζει ἂν ἱκανοποιήθηκε ἡ ἂν θά συνεχισθῇ καί στοὺς μαθητές; Αὐτοὶ πού δέν δίστασαν νά θανατώσουν τὸν Ἰησοῦ, θά δυσκολευθοῦν νά ἐξοντώσουν τοὺς φίλους του; Τραγικὸ τὸ σήμερα. Ἀγνωστο τὸ αὔριο. Ἀβέβαιο τὸ παρόν. Νά τί κάνη τοὺς Ἀποστόλους φοβισμένους καί κλειδωμένους στὸ ὑπερῶο τῆς Ἱερουσαλήμ.

* * *

Αὐτός εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἀδύνατος καί λιπόψυχος ἄνθρωπος, πού εὐ-

κολα τὰ χάνει, παραλύει στήν πρώτη δυσκολία, γιατί δέν ἀναγεννήθηκε ἀπό τή χάρη τοῦ Θεοῦ καί δέν γιγαντώθηκε ἀπό τήν «δύναμιν ἐξ ὕψους» (Λουκ. κδ' 49). Ὁ ἄνθρωπος αὐτός λησμονεῖ καί ὀλιγοπιστεῖ. Λησμονεῖ τίς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ. Ξεχνάει τήν πιστότητα τοῦ Θεοῦ. Λησμονεῖ ὅτι οἱ ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ πάντοτε πραγματοποιοῦνται. Ποτέ δέν ἀθετοῦνται. Καί λησμονεῖ τή μεγάλη αὐτή ἀλήθεια στήν πιό κρίσιμη ὥρα τῆς δοκιμασίας. Τότε ἀκριβῶς πού θά ἔπρεπε νά τήν θυμᾶται.

Ἱστορία εἴκοσι αἰώνων τό ἐπιβεβαιώνει. Ἡ προσωπική μας ἱστορία τό μαρτυρεῖ μέ ἀδιαμφισβήτητες ἀποδείξεις. Καί παρ' ὅλα αὐτά ἐξακολουθοῦμε νά λησμονοῦμε τήν πιστότητα τοῦ Θεοῦ. Λησμονοῦμε τήν ἐμπειρική διακηρύξη τοῦ πολυδοκιμασμένου Ἀποστόλου: «Πιστός ὁ Θεός, ὅς οὐκ ἑάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπέρ ὃ δύνασθε, ἀλλά ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καί τήν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν» (Α' Κορινθ. ι' 13). Εἶναι ἀξιόπιστος ὁ Θεός καί δέν θά σᾶς ἀφήσῃ νά δοκιμασθῆτε περισσότερο ἀπό τίς δυνάμεις σας, ἀλλά μαζί μέ τόν πειρασμό θά δώσει καί τή λύση, θά ἀνοίξῃ διεξόδο καί θά σᾶς δώσῃ τή δύναμιν νά τόν ὑπομείνετε. Τά δικά σας ἀδιέξοδα δέν εἶναι καί ἀδιέξοδα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός «δύναται ἐξ ἀπόρων πόρον εὔρεῖν». Καί αὐτές τίς θαυμαστές διεξόδους τοῦ Θεοῦ τίς ζοῦν καθημερινά ἀναρίθμητα πλήθη πιστῶν. Ἀποτελοῦν γι' αὐτούς ἐμπειρικές βεβαιότητες.

* * *

Ὅμως ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ δέν ἀφήνει γιά πολύ τὰ παιδιά Του στή δοκιμασία. Τά ἀφήνει νά λάβουν πείρα τῆς ἀδυναμίας τους. Νά τήν συνειδητοποιήσουν καί νά τήν ἀναγνωρίσουν.

Γιατί ὄχι καί νά τήν ὁμολογήσουν. Καί ἐπεμβαίνει μέ τρόπο θαυμαστό. Καί ρίχνει φῶς στό σκοτάδι τῆς ψυχῆς. Καί δίνει λύσεις καί θραύει τίς ἀλύσεις τῆς ἀπελπισίας. Καί ἀφαιρεῖ τήν ἀχλύ, τή θολούρα ἀπό τὰ μάτια τῆς ψυχῆς. Καί τότε ἡ ψυχὴ ἐκπληκτη ἀτενίζει τὰ θαυμαστά τῆς ἀγάπης καί τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.

Σκοτεινοὶ οἱ ὀρίζοντες; Μολυβένιος ὁ οὐρανός; Κλειστοὶ ὅλοι οἱ δρόμοι; Ἀλλά, εἴπαμε, ὁ Θεός ἔχει παντοῦ καί πάντοτε τίς μυστικές Του διεξόδους. Ἔρχεται ἀπὸ ἐκεῖ πού δέν τόν περιμένουμε καί ὅταν δέν περιμένουμε.

Ἄλλοτε ἔρχεται «περιπατῶν ἐπὶ τῶν κυμάτων». Ἄλλοτε «ἐν ἐτέρα μορφῇ», σάν ἄγνωστος συνοδοιπόρος εἰς Ἑμμαούς. Καί ἄλλοτε «τῶν θυρῶν κεκλεισμένων». Εἶναι πάντοτε πανταχοῦ παρῶν, μόνο πού ἐμεῖς πάντοτε δέν τόν βλέπουμε ἢ τόν βλέπουμε καί δέν τόν ἀναγνωρίζουμε. Ὅπως τότε εἰς Ἑμμαούς «οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν» (Λουκ. κδ' 16), ἔτσι καί σήμερα οἱ ὀφθαλμοὶ μας κρατοῦνται δέσμοι τοῦ ὀρθολογισμοῦ ἢ τῆς ὀλιγοπιστίας καί «βλέποντες οὐ βλέπουν».

Τό Κυριακάτικο, λοιπόν, ἐκεῖνο σοῦρουπο, στό εὐλογημένο ὑπερῶο τῆς Ἱερουσαλήμ, «τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τόν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καί ἔστη εἰς τό μέσον, καί λέγει αὐτοῖς· εἰρήνῃ ὑμῖν» (Ἰωάν. κ' 19). Τήν ὥρα πού πίστευαν πῶς ὅλα εἶχαν τελειώσει καί ἦσαν ἀπὸ ὅλους κυνηγημένοι καί ἐγκαταλελειμμένοι, καταδικασμένοι σέ διωγμούς καί σέ θάνατο, πού κανένα εὐχάριστο μήνυμα ἢ ἐπισκέπτῃ δέν περιέμεναν, ἀλλά μόνο ἔχθρους, γι' αὐτό ἄλλωστε εἶχαν κλείσει καί τίς πόρτες, ἦλθε ὁ Ἰησοῦς. Ἦλθε ἡ ἐλπίδα, τό φῶς, ἡ χαρά. Καί

ἦλθε «κεκλεισμένων τῶν θυρῶν», γιὰ νά ἀνοίξη τίς καρδιές. Καί τίς ἀνοίξε. Καί τίς ὅπλισε μέ θάρρος. Καί φυγάδευσε τόν φόβο. Καί ἔδιωξε τήν ἀπελπισία καί τήν ταραχή. Καί θρόνιασε τήν ἐλπίδα καί τήν χαρά. Πῶς; Ὁ ἀναστημένος Κύριος τοὺς εἰσάγει τῶρα πιά σ' ἓνα νέο κόσμο, στόν κόσμο Του. Στόν κόσμο τοῦ Παρακλητοῦ, τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἀγίου, πού εἶναι Πνεῦμα δυνάμεως, εἰρήνης καί χαρᾶς.

Τί κι ἂν ὁ παλιός κόσμος δέν καταργεῖται. Τί κι ἂν ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας, τῆς βίας, τῶν καταπιέσεων, τοῦ μίσους δέν πρόκειται νά ἐξαφανι-

σθῇ. Ναί, θά συνυπάρχη. Θά ἐξακολουθῇ νά ἐπηρεάζη καί νά παρενοχλῇ τοὺς πιστοὺς. Ὁ πόνος, ἡ θλίψη, ὁ θάνατος δέν θά σταματήσουν νά ἐπισκέπτονται τῇ ζωῇ μας. Ἐφ' ὅσον ὁμως θά δεχώμαστε, ἔστω «καί τῶν θυρῶν κεκλεισμένων», τήν ἐπίσκεψη τοῦ ἀναστημένου Σωτῆρα Χριστοῦ, αὐτή ἡ ἐπίσκεψη θά φέρνῃ στήν ψυχὴ μας τὴν χαρὰ τῆς δικῆς Του παρουσίας. καί θά μᾶς ὑπενθυμίξῃ, πῶς δέν ὑπάρχει Ἀνάσταση, ἂν δέν προηγηθῇ Γολγοθᾶς.

Γ. Β. ΜΕΛΕΤΗΣ

ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΕΜΜΑΟΥΣ

«Καί ἰδοὺ πορεύονται οἱ δύο τους
στήν κώμη πού τήν λέγαν Ἑμμαούς.
Καί κάποιος ξένος στό πλευρό τους συμπορευόταν.
Ποιός; Μέ ποιούς;
Τοῦ Κλεώπα τ' ὄνομα ξέρω μονάχα.
Βαρειά τά βήματα ἦταν τῶν δύο φίλων.
Μά ὁ τρίτος κι ἄγνωστος ποιός ἦταν τάχα;
Τόν τύπο μή ζητᾶς νά ἰδεῖς τῶν ἡλων.

Μεῖνε μαζί μας, «Κέκλικεν ἡ μέρα».
Καί ἡ κώμη πού τήν λέγαν Ἑμμαούς
μιὰ κλίνη ἀπό ἄνθη ἔγινε πέτρα ὡς πέτρα.
Ἐκεῖ ἀναπαύθηκε ὁ ἀναστάς Ἰησοῦς...».

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΑΙΧΜΗΣ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ^(*)

Β'

Από τη 2η Συνεδρία «Τεχνολογίες αίχμης», στην εισήγηση «Τεχνολογία υλικών - Σύγχρονη έρευνα και διαχρονική προοπτική» θά εντυπωσιάσουν πολύ οι τεχνικές παρασκευής λειτουργικών υλικών κατά λεπτότατα στρώματα (καί ο τρόπος παρυσίασής τους μέσω ύπολογιστή) πού διαβαθμίζονται σέ μικροσκοπική καί νανοσκοπική κλίμακα (δηλαδή διαστάσεων δισεκατομμυριοστού του μέτρου). Κάνοντας όμως σύγκριση μέ κάποια σχετικά άπλή κατασκευή στή φύση - δημιουργία, π.χ. τό ανθρώπινο δέρμα, βλέπει κανείς μιά άναμρίβωλη ύπεροχή σέ σχέση μέ όποιουδήποτε βαθμού τελειότητας ανθρώπινη κατασκευή. «Η άνθρωποκεντρική θεία τεχνολογία γίνεται άστέρευτη πηγή έμπνευσης καί ύπόδειγμα πρός άπομίμηση καί αυτό προβάλλεται ως φιλόανθρωπη συγκατάβαση του Δημιουργού πρός τήν ανθρώπινη νόηση μέ στόχο τήν προσέλκυση καί θέωση του πλάσματος Του» (Αν. Καθηγ. Δουμανίδης).

Στήν εισήγηση «Η ρομποτική στον ανθρώπινο πόνο: ρομποτική έπιδεξιότητα καί νοημοσύνη στήν Ίατρική», καλύφθηκαν ή μακρο-, μικρο- καί βιο-ρομποτική στήν Ίατρική, ή ρομποτική χειρουργική (καθοδηγούμενης επέμβασης καί ελάχιστης επέμβασης), ή ρομποτική στή Φυσική Ίατρική καί Άποκατάσταση (κινητική βοήθεια, ήλεκτρικός έρεθισμός, είκονικά περιβάλλοντα) καί περιγράφηκαν οι διεργασίες καί τά όρια της τεχνητής νοημοσύνης. Κατά τήν τηλεπαρουσίασή του από ρομποτική καρέκλα, ο εισηγητής (Κα-

θηγ. Σ. Τζαφρέστας) μεταξύ άλλων τόνισε ότι «ή επιστήμη καί ή τεχνολογία προσπαθούν μέ όλα τά μέσα πού διαθέτουν νά άπαλύνουν τόν ανθρώπινο πόνο καί εκεί πού έξαντλείται ή δύναμή τους, άναθέτουν τό έργο αυτό στή δύναμη του ανθρώπου, πού άπορρέει από τήν πίστη του στό Θεό».

Ακολούθησε ή εισήγηση «Η Τέχνη καί ή Ίπιστήμη της Όλικής Σύνθεσης στήν αύγή του 21ου αιώνα» ή όποία ύπενθύμισε ότι ή οργανική σύνθεση θεωρείται γενικά ότι είναι ύπεύθυνη σέ μεγάλο βαθμό για τίς πιό συναρπαστικές ανακαλύψεις του 20ου αιώνα όσον άφορά στή χημεία, στή βιολογία καί στήν ίατρική, συνεχίζει δέ νά συνεχισφέρει στήν ανακάλυψη φαρμάκων καί στή διαδικασία παρασκευής τους μέ τήν εισαγωγή άμέτρητων νέων μεθόδων καί ενώσεων στό πεδίο της βιοϊατρικής. Η δύναμη της χημικής σύνθεσης εκφράζεται μέσα από τίς προσπάθειες των φαρμακευτικών καί συνδυαστικών χημικών πού έπιχειρούν νά προσεγγίσουν μέ συλλογές μικρών μορίων βιολογικούς στόχους (γονίδια, πρωτεΐνες) πού σχετίζονται μέ ασθένειες καί νά τροποποιήσουν τή λειτουργία τους. «Συγκρίνοντας τήν όλική σύνθεση μέ τή φύση μπορούμε νά παραδεχτούμε τόν έμβρυικό χαρακτήρα της πρώτης καί τίς δυσθεώρητες

(*) Διεθνές Ίπιστημονικό Συνέδριο πού διοργάνωσε ή Ίερά Σύνοδος της Έκκλησίας της Έλλάδος 4-8 Όκτωβρίου 2000 στον «Δημόκριτο» μέ διακεκριμένους όμιλητές.

μαγικές δυνάμεις της δεύτερης». «Η ανάγκη ανακάλυψης και παραγωγής νέων θεραπειών για ποικίλες ασθένειες πρόκειται να συντελέσει στη δημιουργία νέων και ισχυρότερων εργαλείων προσέγγισης της φύσης και βέβαια, ο άνθρωπος παράγοντας, οι ταλαντούχοι επιστήμονες, θα είναι καθοριστικός καταλύτης της εξέλιξης αυτής» (Καθηγ. Κυριάκος Νικολάου).

Η Συνεδρία αυτή περιλάμβανε και τις εισηγήσεις **«Τό παρόν και τό μέλλον της Μικροηλεκτρονικής - Ηλεκτρονικός διάλογος με την κοινωνία και τον άνθρωπο»** (Δρ Μιχ. Χατζάκης) και **«Τρόφιμα από γενετικά μεταλλαγμένους οργανισμούς»** (Καθηγ. Νικ. Πανόπουλος).

Τήν συνεδρία έκλεισε ο Μητροπ. Νικοπόλεως και Πρεβέξης κ. Μελέτιος με την εισήγηση **«Τεχνολογίες αιχμής, πληροφορική και ορθόδοξη θεολογία»** παρατηρώντας ότι υπάρχει μία μεγάλη διαφοροποίηση στάσεων απέναντι στην τεχνολογία: 'Από τό ότι θα φέρει χρυσή εποχή, παραδεισιακή κατάσταση για όλους (Tennyson, Kipling), στο ότι «οι εφαρμογές της θα καταστρέψουν την ανθρώπινη ζωή» (Huxley) και ότι έχουν κιόλας αποβεί κυρίαρχες στη ζωή του ατόμου, ώστε να υποκαθιστούν τό φυσικό περιβάλλον, μέχρι την έχθρική στάση των φρονταμενταλιστών (κάποιων προτεσταντικών σεκτών) που δαιμονοποιούν την επιστήμη.

Έχει ο αιώνας λόγος του Θεού απάντηση; Και απήντησε άμεσα: «Η επιστήμη και η πρόοδος σε όποιον τομέα της γνώσης και σε όποια τεχνολογική εφαρμογή... είναι υλοποίηση της εὐλογίας του Θεού», «είναι έντολή του Θεού»: «...και κατακυριεύσατε αυτής (της γῆς)» (Γεν. 1, 28). «Εὐλογία ή έρευνα. Εὐλογία ή γνώση, Εὐλογία ή κατάκτηση. Εὐλογία ή γνώση τῶν δυνατοτήτων που προσφέρει!»...

«Στή χρήση τά χαλάμε. Άλλο εὐλογία Θεοῦ και άλλο χρήση από τόν άνθρωπο. Η κακή χρήση είναι καρπός της αμαρτίας». Ο Θεός έδωσε «τό ξύλον της ζωής έν μέσω του Παραδείσου και τό ξύλον του ειδέναι γνωστόν καλοῦ και πονηροῦ». Τό πρώτο ήταν για να τό χρησιμοποιούν ελεύθερα για τή διατροφή τους οι άνθρωποι. Τό δεύτερο ήταν για γυμνασία υπακοής ή παρακοής στόν Κύριο και Δημιουργό. Μέ την παρακοή άνοιξε όχι ο δρόμος της γνώσης, αλλά της απομάκρυνσης του ανθρώπου από τό Θεό, της έκπτώσής του από τή δόξα του Θεοῦ.

Στήν 3η Συνεδρία **«Περιβάλλον - Οικολογία»**, αφού έπισημανθούν μέ πολλά παραδείγματα ή αλόγιστη έκμετάλλευση τῶν φυσικῶν πόρων και οι πολλαπλές άρνητικές έπιπτώσεις στό περιβάλλον, θα τονιστεί στήν εισήγηση **«Περιβάλλον και ποιότητα ζωής: πρὸς έκκλησιασμόν»** ότι «ο τεχνικός που δέν ξεπερνά την τεχνική και ο νομικός που δέν ξεπερνά τό νόμο, δέν φτάνει στην καρδιά του προβλήματος και του κόσμου του μικροῦ και του μέγα, και στή παραμυθία που ζητάει βαθύτερα κάθε άνθρωπινο πρόσωπο...». Γι' αυτό υποδεικνύεται τό δρομί του «έκκλησιασμοῦ» (Αν. Καθηγ. Ι. Χατζηνικολάου).

Κι αυτό, γιατί όπως τόνισε έμφατικά ή εισήγηση **«Οικολογία και Όρθοδοξία»**, «ή Όρθοδοξία έχει ένα ουσιαστικό και ενεργό λόγο να προσφέρει στην οικολογική διαμάχη. Και μπορεί, έπομένως, να παίξει ένα ζωτικό ρόλο στή διάμορφωση μιᾶς διορθωτικής πορείας της ανθρωπότητας. Η θεολογία της για τή δημιουργία του κόσμου, «έκ του μή όντος» άπ' τό χέρι του Θεοῦ από άπέραντη άγάπη, ή διδασκαλία της για έπιστασία αντί της χρηστικής ιδιοκτησίας του κόσμου άπ' τόν άνθρωπο, ή άσκητική παράδοση και έντολή για περιορισμό τῶν

ύλικων ἀναγκῶν καί τῆς πλεονεξίας, καί ἡ πρόσκληση σέ διαρκή δοξολογία τοῦ Θεοῦ μπροστά στήν ὁμορφιά καί τή θαυμαστή δομή τῆς δημιουργίας, ἀποτελοῦν τίς μεγάλες κατευθυντήριες γραμμές μιᾶς ὀρθόδοξης οἰκολογίας πού βασίζεται στήν ὀρθόδοξη κοσμο-λογία καί πού μπορεῖ νά ὀδηγήσει τόν ἄνθρωπο στή «σωτηρία». Συγκεκριμένα στήν περίπτωση αὐτή, στή διάσωση τοῦ «οἴκου» του» (Καθηγ. Ἀχιλ. Ἀδαμαντιάδης).

Αὐτή ἡ Συνεδρία περιελάμβανε καί τίς εἰσηγήσεις **«Συμβατότητα τεχνολογίας καί περιβάλλοντος»** (Καθηγ. Παναγ. Δρακάτος), **«Ἡ ἐπίδραση τῶν βαρέων μετάλλων στά βιοσυστήματα τοῦ ἐδάφους»** (Καθηγ. Σωτ. Βαρνάβας) καί **«Ἡ τελεολογική νομοτέλεια τοῦ φυσικοῦ οἰκοσυστήματος»** (Καθηγ. Βασ. Νοῦτσάκης).

Ἡ Συνεδρία ἔκλεισε μέ τήν εἰσηγή-ση **«Ὁ ἄνθρωπος καί τό περιβάλλον: Ὁρθόδοξη θεολογική προσέγγιση»** τοῦ μητροπ. Περγάμου καί ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ἰωάννη, ὁ ὁποῖος μετά ἀπό μιά βαθυστόχαστη καί ἱστορική ἀνάλυση πάνω στό ἐρώτημα «τί ἐστίν ἄνθρωπος;» ἀφορώντας στήν ἀλήθεια τῆς φύσης τοῦ ἀνθρώπου, συμπερασματικά κατέληξε καί στά ἑξῆς:

1) Ἡ οἰκολογική κρίση δέν συνδέε-ται μόνο μέ τήν ἡθική κρίση τοῦ κόσμου (εὐδαιμονισμός, ἀτομικισμός, καταναλωτισμός, κλπ.), ἀλλά κυρίως μέ τήν ἀλλοίωση τῆς ταυτότητος τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ κρίση εἶναι ὄντολογική καί ὄχι ἀπλῶς ἡθική.

2) Στήν ἀλλοίωση αὐτή μερίδιο εὐ-θύνης ἔχουν τόσο ἡ θεολογία ὅσο καί ἡ ἐπιστήμη. Ἡ πρώτη, πού ἀποσωμά-τωσε τήν ἀλήθεια τοῦ ἀνθρώπου καί τόν ἀπέκοψε ἀπό τόν ὑλικό κόσμο (ἰδιαίτερα ἡ δυτική θεολογία) μέ μιά πνευματικότητα πού ἀποποιεῖται τήν ὕλη (ἐπίδραση στή χριστιανική παρά-δοση ἀπό τόν πλατωνικό ψυχοκεντρι-

σμό: τό σῶμα εἶναι φυλακή τῆς ψυχῆς, ὁ ἄνθρωπος γιά νά βρεῖ τόν ἑαυτό του πρέπει νά ἀπελευθερωθεῖ ἀπό τό σῶμα του, δέν ἔχει ἰδιαίτερη σημασία ἂν χαθεῖ ὁ φυσικός κόσμος, κλπ.) καί δέν τονίζει τήν ἀνάσταση τῶν σωμά-των ὡς βασική προϋπόθεση τῆς ἀλή-θειας τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐπιστήμη ἔχει εὐθύνη, στό βαθμό πού ὑποβάθμισε τήν ἀξία τοῦ σώματος (καί τῆς κτί-σης), καλλιεργώντας τήν ἰδέα ὅτι ἡ νοημοσύνη εἶναι ἀνώτερη λειτουργία, ἀνεξάρτητη ἀπό τό σῶμα (αὐγουστί-νιος μοναχός, μαθηματικός καί φιλό-σοφος Καρτέσιος (cognito ergo sum) καί νεώτεροι) καί ὅτι μπορεῖ νά ἐκμεταλ-λευτεῖ τά πάντα στή φύση καί νά καταδυναστεύσει μέ τήν τεχνολογία τό φυσικό κόσμο. Ἔτσι, ἡ ἐπιστήμη ἐπε-νέβη στόν τρόπο τοῦ εἶναι τοῦ ἀνθρώ-που καί ἀλλοίωσε ἐπικίνδυνα τήν ἀλήθεια τῆς ταυτότητός του.

3) Ἡ καταδυνάστευση τοῦ ἀνθρώ-που ἀπό τήν ἀνθρώπινη νοημοσύνη μπορεῖ νά ἀνατραπῇ ἀπό μιά κοινή προσπάθεια ἐπιστήμης καί θεολογίας νά καταδείξουν τόν ψυχοσωματικό χα-ρακτήρα τοῦ ἀνθρώπου καί νά ἀνα-δείξουν τό σῶμα του ὡς κρίκο μεταξύ τῶν αἰσθητῶν καί τῶν νοητῶν, ὡς μέσο κοινωνίας καί ἐπικοινωνίας. Γιά τήν ὀρθόδοξη πατερική θεολογία ἡ ταυτότητα τοῦ ἀνθρώπου δέν ἐγκτεῖται στήν ψυχή του. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ψυχοσωματική ἐνότητα. «Τό σῶμα χω-ρίς τήν ψυχή εἶναι πτῶμα, μά καί ἡ ψυχή χωρίς τό σῶμα εἶναι φάντασμα» (π. Φλωρόφσκυ), δέν εἶναι ἄνθρωπος. Ὁ ἄνθρωπος δέν ἔχει σῶμα, ἀλλά εἶναι σῶμα, ἀδιάρρηκτα καί ὄντολο-γικά συνδεδεμένος μέ τήν ὑλική κτίση. Ὁ Χριστός θά ἀναστήσει τό σῶμα καί θά διασώσει ὁλόκληρη τή δημιουργία. Ἡ σάρκωση τοῦ Χριστοῦ εἶναι κατα-ξίωση τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. (Ὁ Χριστός δέν πῆρε μόνο ψυχή, ἀλλά «ὁ Λόγος σάρξ ἐγένετο καί ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν», Ἰωάννου Α, 14).

4) Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία νά προβάλει τὰ δύο μεγάλα της ὅπλα: τῇ Θεῖα Εὐχαριστίᾳ καὶ τὸν ἀσκητισμό. Μὲ τὸ πρῶτο δικαιώνεται ἡ ἀξία τοῦ ὑλικοῦ κόσμου ὡς κόσμος τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τὸ δεύτερο ἀποκαθαίρεται τὸ σῶμα ἀπὸ ὅ,τι τὸ ἐμποδίζει νά εἶναι ὄργανο κοινωνίας μὲ τοὺς ἄλλους, μὲ τὸ φυσικό περιβάλλον καὶ μὲ τὸν ἴδιο τὸν Θεό.

Στὴν 4ῃ Συνεδρία «Νευρο-ψυχικὲς ἐπιστῆμες», ἡ περιγραφή τῆς «ἀπερίγραπτης» πολυπλοκότητος τῆς ὁργάνωσης καὶ λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου μὲ τὰ «Σύγχρονα δεδομένα ἐπὶ τῆς νευρωνικῆς ἀναγεννήσεως καὶ τῆς συναπτικῆς πλαστικότητος», ἔκανε τὸν εἰσηγητὴ (Καθηγ. Σταῦρος Μπαλογιάννης) νά θαυμάσει γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Δημιουργοῦ: «Ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος ἀποτελεῖ τὸ τελειότερον ἐν δυνάμει ὄργανον διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἡδύνατο νά ἐκφραστεῖ τὸ μεγαλειώδες περιεχόμενον τῆς ψυχῆς». «Ὁ τελειότερος τῶν συγχρόνων ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν εἶναι παιδαριώδης ἐν σχέσει πρὸς τὰς λειτουργικὰς δυνατότητας μιᾶς καὶ μόνον δενδριτικῆς ἀκάνθης». Τὸ καταπληκτικὸ αὐτὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ «εἶναι ἐξαιρετικῶς πολυδύναμον σύστημα μὲ ἀπεράντους δυνατότητας διηνεκοῦς ἀναβαθμίσεως τῆς λειτουργικῆς ἐκφράσεως αὐτοῦ διὰ μέσου τοῦ ὁποίου θὰ ἡδύνατο νά ἀποκαλύπτονται πάντοτε αἱ ἀπεριόριστοι δυνατότητες καλλιέργειας καὶ πνευματικῆς τελειώσεως τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς». «Ὅλο τὸ ὑπαρξιακὸν περιεχόμενον τοῦ ἀνθρώπινου εἶναι ἀναπτύσσεται λειτουργικῶς εἰς τὰ τρισεκατομμύρια νευρωνικῶν δικτύων τοῦ ἐγκεφάλου, τὰ ὁποῖα ὡς λεπτότατα χορδαὶ ἐπιτρέπουν νά ἐκφραστεῖ ἀρμονικῶς καὶ ὁ λεπτότερος καὶ ἱερώτερος ἐσωτερικὸς ἦχος τῆς ψυχῆς»...

Στὴν εἰσήγηση «Ἐφηβεία, Ψυχιατρικὴ καὶ 21ος αἰώνας» θὰ ἐπισημανθεῖ ὅτι «Ἡ σύγχρονη ψυχιατρικὴ

βλέπει τὸν ἔφηβο ὄχι μόνον σάν βιο-ψυχο-κοινωνικὸ σύστημα, ἀλλὰ προσθέτει καὶ τέταρτη διάσταση, τὴν πνευματικὴν, στὴν ὁποία μπορεῖ πολλὰ νά προσφέρει ἡ ὀρθόδοξη σκέψη καὶ παράδοση μὲ τὴν ἀνθρωπολογία της, τὴν ἀσκητικὴν της, τὴν ἐμπειρίαν τοῦ Θεοῦ, τὴ μυστηριακὴ ζωὴ» (Καθηγ. Παῦλος Κυμίσσης).

Ἡ Συνεδρία περιλάμβανε καὶ τίς εἰσηγήσεις «Νευροπαθολογία τοῦ Alzheimer» (Καθηγ. Σῶζος Παπασωζόμενος) καὶ «Γενετικὴ ψυχικῶν παθήσεων καὶ ἐκφυλιστικῶν συνδρόμων ἐγκεφάλου» (Καθηγ. Νικ. Ρομπάκης).

Τῇ Συνεδρίᾳ ἔκλεισε ὁ μητροπ. Διοκλείας κ. Κάλλιτος (Πανεπιστημ. τῆς Ὁξφόρδης) ἀναπτύσσοντας μὲ γοητευτικὸ τρόπο τὸ «The unity of the human person. The body - soul relationship in Orthodox theology». «Πνεῦμα καὶ ὕλη δὲν ἀποκλείονται ἀμοιβαίᾳ, ἀντίθετα, εἶναι ἀλληλοεξαρτώμενα· ἀλληλοπεριχωροῦνται καὶ ἀλληλεπιδροῦν...» «μολοντί διαφορετικά, εἶναι συμπληρωματικά. «Σῶμα» καὶ «ψυχὴ» εἶναι δύο τρόποι περιγραφῆς τῶν ἐνεργειῶν ἐνὸς ἀδιαίρετου ὅλου». ... «Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος χρησιμοποιοῖ γιὰ τὴν ἀνθρώπινη φύσιν ὄρους, ὅπως «κράμα» καὶ «μίγμα» δύο ἐπιπέδων δημιουργημένης πραγματικότητος, τοῦ πνευματικοῦ καὶ τοῦ ὑλικοῦ». «Οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἡ γέφυρα καὶ τὸ σημεῖο συνάντησης τοῦ πνευματικοῦ καὶ τοῦ ὑλικοῦ...». «Ἐπειδὴ δὲν εἴμαστε μόνον εἰκόνα τοῦ ὑλικοῦ κόσμου ἀλλὰ καὶ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, μποροῦμε ὄχι μόνον ἀπλὰ νά ἐνώσουμε τὸν πνευματικὸ μὲ τὸν ὑλικό —νά καταστήσουμε τὸν ὑλικὸ πνευματικὸ καὶ νά ἐνσωματώσουμε τὸν πνευματικὸ— ἀλλὰ νά πραγματοποιήσουμε τὴν *θέωση*, ἐνώνοντας τὸν ἑαυτό μας καὶ ὅλη τὴν κτίση μὲ τὸν Θεό».

Τὸ μεγαλύτερο μυστήριον σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο εἶναι τὸ ἀνθρώπινον

πρόσωπο. «Κατανοούμε μόνο ένα μικρό τμήμα του εαυτού μας. Αυτό αληθεύει όχι μόνο για τη Θεολογία, αλλά και για τη Φυσιολογία και την Ψυχολογία...». «Οι Έλληνες Πατέρες αποδίδουν αυτό στο μυστηριώδη χαρακτήρα της φύσεώς μας: ο άνθρωπος είναι πλασμένος κατ' εικόνα και καθ' όμοίωσιν του Θεού (Γένεσις 1:26-27), είναι κτιστή εικόνα του άκτιστου Θεού· άφου ο Θεός 'Αρχέτυπος είναι πέρα από την κατανόησή μας, τό ίδιο συμβαίνει και για την ζωσα εικόνα του, τόν άνθρωπο. Όπως όταν μιλάμε για τόν Θεό, ύπάρχει πάντοτε μιά αποφατική διάσταση· έτσι και για τόν άνθρωπο ή αποφατική θεολογία χρειάζεται τάν αντίστοιχό της αποφατική άνθρωπολογία».

Η Όρθόδοξη διδασκαλία σχετικά με τή φύση του ανθρώπινου προσώπου ανήκει στην περιοχή τών *θεολογούμενων*. Μόνο σέ δύο περιπτώσεις οι Οικουμενικές Σύνοδοι μιλούν με άμεσους και άθθεντικούς όρους για τήν ανθρώπινη φύση· αναφέρονται στην *ένότητα* του προσώπου μας:

α) «...Προσδοκῶ ανάστασιν νεκρῶν»: Σῶμα καί ψυχή χωρίζονται με τόν φυσικό θάνατο, αλλά αυτός ο χωρισμός είναι μόνο προσωρινός. Προσδοκούμε... τόν Μέλλοντα Αίωνα όποτε τά δύο θά επανενωθοῦν πάλι. Ός χριστιανοί, δέν πιστεύουμε άπλά στην άνάσταση τής ψυχής, αλλά στην τελική επιβίωση όλόκληρου του προσώπου, του σώματος καί τής ψυχής μαζί.

β) «...Εάν κανείς δέχεται τή μυθική προϋπαρξη τών ψυχῶν... 'Ανάθεμα». Ψυχή καί σῶμα, με άλλα λόγια, λαμβάνουν ύπαρξη μαζί ως μία ένότητα καί ώριμάζουν μαζί. Σύμφωνα με τήν Όρθόδοξη Χριστιανική αντίληψη, τό ανθρώπινο πρόσωπο δέν είναι μιά ψυχή κλεισμένη προσωρινά σέ ένα σῶ-

μα, αλλά μιά ολοκληρωμένη ένότητα σώματος καί ψυχής.

Η εισηγήση ολοκληρώθηκε με τήν αναφορά καί ανάπτυξη πολλῶν έξαιρετικῶν παραδειγμάτων από τήν 'Αγία Γραφή καί τήν 'Ιερά Παράδοση (έμπειρία τής 'Εκκλησίας) στά όποια είναι έντελῶς προφανές ότι τό πνεῦμα καί ή ὕλη πρέπει νά θεωρηθοῦν όχι ως άντιτιθέμενα, αλλά ως *άλληλοπεριχωρούμενα* καί *άλληλεπιδρώντα*, ότι τά φυσικά μας σώματα καί όλα τά ὕλικά στοιχεῖα μποροῦν νά μεταμορφωθοῦν από τίς άκτιστες ενέργειες του Θεού... «Η δόξα του 'Αγίου Πνεύματος δέν είναι μόνο άόρατη αλλά καί φυσική δόξα» (π.χ. Μεταμόρφωση του Χριστού) καί ή Χάρις μεταδίδεται με ὕλικά στοιχεῖα (άρτος, οἶνος, λάδι, νερό) στά Μυστήρια τής 'Εκκλησίας. «Η ὕλη, όταν προσλαμβάνεται από τόν Χριστό (στη σάρκωσή Του) δέν είναι άπλῶς νεκρά σωματίδια, αλλά ζωσα παρουσία»... «Ο άναστάς Κύριος δέν είναι ένα άσώματο φάντασμα, αλλά έχει σάρκα καί όστά...» ... «Αυτή ή πεποίθηση ότι ή ὕλη δέν είναι άδρανές ὕλικο αλλά (έχει) δυναμική ενέργεια είναι κάτι πού οι φυσικές έπιστήμες μοιράζονται (με κάποια αναλογία) με τή μυστική θεολογία τής όρθόδοξης 'Εκκλησίας. Με βάση αυτή τήν κοινή πεποίθηση, έχουμε νά κερδίσουμε πολλά με τό νά ακούσουμε ό ένας τόν άλλο. Εἴτε είμαστε θεολόγοι ή έπιστήμονες, δέν θά μπορούσαμε μαζί να επιδιώξουμε σέ δημιουργική συνεργασία τή συνεχιζόμενη ξερεύνηση του μυστηρίου του ανθρώπου για τόν όποιο καί οι δύο έχουμε τώρα μερική καί άτελή κατανόηση».

Η τελευταία Συνεδρία «Γενετική - Βιοτεχνολογία» εξελίχθηκε ένώπιον ενός άσφυκτικά συγκεντρωμένου άκροατηρίου (πρωτοφανούς καί για τόν «Δημόκριτο») τό όποιο άπήλυνσε κι αυτή τή φορά τίς έκλεκτές εισηγήσεις πάνω στά έπιτεύγματα τής μελέτης του

DNA, τῆς πρόσφατης ἀποκρυπτογράφησης τοῦ ἀνθρώπινου γονιδιώματος (δύσον ἀφορᾷ στή χημική δομή) καί τῶν προοπτικῶν πού διανοίγονται γιά τή διάγνωση καί τήν καταπολέμηση τῶν νόσων. Ἡ διαλεκτική διαφωνία τῶν εἰσηγητῶν ὡς πρός τίς θεραπευτικές μεθόδους πού θά χρησιμοποιήσουν τή νέα ριζοσπαστική γνώση (γονιδιακή θεραπεία, δηλ. κατευθείαν ἐπέμβαση καί διόρθωση τῆς δομῆς ἐνός ἢ περισσοτέρων γονιδίων, ἢ ἐπινόηση πιδό ἐξειδικευμένων φαρμάκων;) ἦταν ἐνδεικτική τῶν ἀναδεικνυομένων νέων ἡθικῶν καί ἐπιστημονικῶν ζητημάτων καί διλημμάτων.

Γιά τοὺς λόγους πού δόθηκαν στήν ἀρχή τοῦ ἀρθροῦ θά παρατεθοῦν μόνο οἱ τίτλοι τῶν εἰσηγήσεων: «**Ἀπό τό DNA στό γονιδίωμα: Ἀνάγκη ἀναθεωρήσεως ἐννοιῶν**» (Καθηγ. Εὐάγγ. Μουδριανάκης), «**Ἡ ἀποκρυπτογράφηση τοῦ ἀνθρώπινου γονιδιώματος: Πανηγυρικός ἐορτασμός καί σύνεση**» (Καθηγ. Στυλ. Ἀντωναράκης), «**Διαγνωστική γενετική**» (Καθηγ. Κων. Πάγκαλος), «**Γενετική τροποποίηση - Κλωνοποίηση - Γονιδιακή θεραπεία**» (Καθηγ. Γεώργ. Σταματογιαννόπουλος καί «**Βιοηθικές πλευρές τῶν προκλήσεων τῆς Βιοτεχνολογίας, Ἀποφάσεις τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ βουλευτοῦ - Προβληματισμοί καί ἀπόψεις**» (Ὁμότ. Καθηγ. Ἀντ. Τρακατέλλης). Λόγω τελικά ἐλλείψεως χρόνου, ἡ ὁμιλία «**Ἱατρική Τεχνολογία - Γενετική Μηχανική. Ἄνθρωπος τοῦ 2001 καί πρόσωπο τοῦ μέλλοντος αἰῶνος**» (τοῦ ἀρχιμανδ. π. Νικ Χατζηνικολάου πού ἦταν καί ὁ κύριος συντονιστής τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ Συνεδρίου) ἀναβλήθηκε.

Μέ τό διάλογο πού πραγματοποιήθηκε στό ἐν λόγω Διεθνές Συνέδριο, ἡ Ἐκκλησία ἐνημερώθηκε γιά τίς δια-

τυπώσεις τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης, ἀλλά καί «οἱ ἐπιστήμονες θά μπορούσαν νά ἐμπνευστοῦν ἀπό τή διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας» (Καθηγ. Κυριάκος Νικολάου). Ἡ Ἐκκλησία, μέσα ἀπό ἓνα τέτοιο συνεχιζόμενο διάλογο καί ἐνημέρωση, θά μπορούσε νά χρησιμοποιήσει κάποιες ἐπιστημονικές διατυπώσεις (π.χ. τή θεωρία τῆς Μεγάλης Ἐκρηξης γιά τή δημιουργία τοῦ Σύμπαντος ἀπό τό μηδέν) σάν σύγχρονη γλώσσα γιά νά ἐκφράσει τίς δικές της αἰώνιες ἀλήθειες, ὅπως γιά τή διαμόρφωση τῶν διατυπώσεων τῆς πίστεώς της (δόγματα) στόν 4ο αἰῶνα (χρυσό αἰῶνα τῆς Θεολογίας) χρησιμοποίησε κάποιους ὅρους καί ἐννοιες τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς φιλοσοφίας. Παράλληλα μέ τά ἐρεθίσματα καί τοὺς νέους προβληματισμούς πού θέτει ἡ Ἐπιστήμη (π.χ. γονιδιακή θεραπεία, γενετική τροποποίηση, κλπ.) «θά μπορούσε νά βγάλει τή Θεολογία της στά πρωτόγνωρα αὐτά προβλήματα καί δυνατότητες» (π. Νικόλαος Χατζηνικολάου).

Τέλος, ἴσως εἶναι ἐνδιαφέρον νά ἀναφερθεῖ (γιά ἐνημέρωση) ὅτι διάφορες πλευρές πολλῶν (καί ἄλλων) ἀπό τά θέματα θετικῶν ἐπιστημῶν, πού ἐκάλυψαν οἱ εἰσηγήσεις στό σημαντικό αὐτό Διεθνές Συνέδριο, ἔχουν ἀναπτυχθεῖ καί συζητηθεῖ στίς δεκαπενθήμερες συναντήσεις τοῦ Σεμιναρίου θετικῶν Ἐπιστημῶν (πού συμπλήρωσε δέκα χρόνια συνεχοῦς λειτουργίας καί συντονίζεται ἀπό τόν ἀκαδημαϊκό καί ἀστρονόμο κ. Γεώργιο Κοντόπουλο) ἢ σέ εἰδικές Ἐπιστημονικές Ἡμερίδες τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων» καί ἔχουν δημοσιευτεῖ στό περιοδικό «Ἀκτίνες».

ΗΛΙΑΣ Κ. ΚΑΤΣΟΥΦΗΣ
Ἀναπλ. Καθηγητής
Τομέας Φυσικῆς Ε.Μ.Π.

ΑΘΗΣΑΥΡΙΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Ο ΑΛ. ΤΣΙΡΙΝΤΑΝΗΣ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Ὁ Ἀλέξ. Τσιριντάνης συνδέθηκε μέ τό περιοδικό τοῦτο ἐπὶ πολλά χρόνια καί ὑπῆρξε ὁ ἐμπνευστής του καί ἡ ψυχὴ του, συνεργαζόμενος εἴτε μέ τό ὄνομά του (σπανιότερα) σέ καθαρά ἐπιστημονικά κείμενα, εἴτε μέ τό ψευδώνυμο «Π. Μελίτης», γράφοντας τό κύριο ἄρθρο καί ἄλλα κείμενα πού ἐκλείναν μέσα τους στοχασμούς αὐτογνωσίας τοῦ λαοῦ μας καί δεῖχτες πνευματικῆς πορείας του.

Γιατί ὁ ἀλησμόνητος αὐτός πνευματικός ἄνθρωπος εἶχε νά παρουσιάσει μιὰ ὀλοκληρωμένη κατάρτιση τόσο στόν ἐπιστημονικό τομέα τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου, ὅσο καί στόν τομέα μιᾶς γενικότερης πνευματικῆς καλλιέργειας.

Πράγματι ὁ Ἀλ. Τσιριντάνης, γεννημένος στήν Κρήτη, ἀφοῦ ἔλαβε τά ἐγκύκλια γράμματα στόν Πειραιᾶ, ὅπου εἶχε ἐγκατασταθεῖ μέ τήν οἰκογένειά του ἀπό πολύ νέος, σπούδασε ἀκολούθως νομικά στό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, γιά νά συνεχίσει τίς σπουδές του στά Πανεπιστήμια τοῦ Μονάχου, τοῦ Βερολίνου, τοῦ Παρισιοῦ καί τοῦ Ἀμβούργου, ὅπου ὀλοκλήρωσε τίς μελέτες του στό Ἐμπορικό Δίκαιο, προκειμένου ἀργότερα νά καταλάβει (τό 1939) τήν ἔδρα αὐτή στό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν. Παράλληλα ὁμοῦ κατὰ τή διάρκειά τῶν σπουδῶν του στό ἐξωτερικό, μελέτησε συστηματικά Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Θεολογία καί Λογοτεχνία, γιά νά ἀποκτήσει μιὰ πιά ὀλοκληρωμένη πνευματική κατάρτιση.

Ἡ στροφή του, ἄλλωστε, ἀπό τά χρόνια τῆς νεότητάς του πρὸς τίς πνευματικές ἀξίες τοῦ Χριστιανισμοῦ καί τῆς Ὁρθοδοξίας, μέσα στά πλαίσια τῆς Χριστιανικῆς Κίνησης τοῦ Πειραιᾶ, στήν ὁποία κυριαρχοῦσε ἡ μορφή τοῦ ἐξαιρέτου ἑγγαμου κληρικοῦ Γεωργίου Μακρῆ, τόν ὁδήγησαν στήν ἀνίχνευση τῶν ἀδαπάνητων θησαυρῶν τῆς θρησκείας τῶν πατέρων μας, ἀλλά καί στήν ἐμβάθυνση σέ πολλές ἐκφράσεις τῆς ζωῆς, μιὰ ἀπό τίς ὁποῖες ἦταν καί εἶναι ἡ λογοτεχνία. Ἔτσι τόν βλέπουμε ὅλα αὐτά τά χρόνια τῆς παραμονῆς του στό ἐξωτερικό (ἀπό τό 1927 ἕως τό 1931), νά μελετᾷ ὄχι μονάχα ὀγκώδη νομικά βιβλία γιά τήν ὀλοκλήρωση τῆς εἰδίκευσής του στό Ἐμπορικό Δίκαιο, ἀλλά νά ἐνημερώνεται παράλληλα καί σέ ὅλα τά πνευματικά ρεύματα γύρω ἀπό τίς ἀναζητήσεις τῆς σύγχρονης Λογοτεχνίας. Ἡ ἐνημέρωσή του αὐτή ἐκδηλωνόταν μέ διάφορα ἀντιπροσωπευτικά διαβάσματα εὐρωπαϊκῆς λογοτεχνίας, κυρίως ὁμοῦ τῆς Γαλλικῆς, τῆς Γερμανικῆς καί τῆς Ρωσικῆς, ὅσο καί μέ τήν παρακολούθηση λογοτεχνικῶν περιοδικῶν. Ἐπίσης συναντοῦμε τήν περίοδο ἐκείνη διάφορα γραψίματά του, πού μαρτυροῦν τήν ἄσβεστη δίψα του νά γνωρίσει καί στούς ἄλλους τόν προβληματισμό του, καί πάνω σέ θέματα χριστιανικῆς λογοτεχνίας.

Ἔτσι ἡ τάση αὐτή τοῦ Ἀλέξ. Τσιριντάνη τόν ἐφερε πολύ συχνά στό

διάβασμα αξιολόγων βιβλίων ξένων χριστιανών λογοτεχνών με μυθιστορήματα, δοκίμια, κριτικά κείμενα κλπ. καί στη διατύπωση των απόψεών του πάνω στα σχετικά βιβλία που μελετούσε. Γιατί στη Γαλλία, από τότε, είχε αρχίσει νά διαμορφώνεται η χριστιανική λογοτεχνία, όπως τό είχε επισημάνει μέ τήν κριτική του όξυδέρκεια ό Κωστής Παλαμάς, ό όποιος μέ ένα άρθρο του στόν «Ελεύθερο Λόγο» των Αθηνών τής 25.2.1924 παρατηρούσε τά ακόλουθα: «Τών ιδεών δείχνεται καθαρότερα ή ένέργεια στό πρόσωπα επάνω πού τίς ένσαρκώνουν. Για τοϋτο ...όμολογίες ανθρώπων άντιπροσωπευτικών τοϋ καιροϋ των... ζωηρά τόν είκονογραφούν τόν χαρακτήρα ενός καιροϋ. Τό πνεϋμα τής Χριστιανικής μυστικολατρείας, πού σήμερα άνάφτει τούς λογισμούς καί ξεσταίνει τίς καρδιές, πόσων καί πόσων άδολων τοϋ πνευματικού κόσμου λειτουργών, δέν περιορίζεται στη Γαλλία μόνο. Ό πραγματισμός τοϋ Ουίλλιαμ Τζέιμς από τήν Αμερική, ό ανθρωπισμός τοϋ Σίλλερ από τήν Αγγλία, μέ τόν διαισθητισμό τοϋ Μπερξόν, αποτελούν έστίες μιās φωτιάς παγκόσμιας, πού φαίνεται σά νά πολεμā νά φωτοανάψη ή τέλος πάντων αίσθητά νά τά έρειπώση τά στερεωμένα χτίρια τοϋ όρθολογισμοϋ... Τά ιδανικά. Έκείνα είναι θεϊα. Αν αποσύρωνται από τή σκηνή τοϋ κόσμου, δέ σημαίνει πώς άφανίστηκαν, πώς τό δράμα έφτασε στό τέρμα του, πώς δέν έχουν άκόμα, ποιός ξέρει, μέρος νά παίξουν. Η αλήθεια είναι πώς τή στιγμή αυτή μιá τριάδα, άνάμεσα σέ άλλες προσωπικότητες, ήρώων τοϋ νέου καιροϋ, συμβολίζει άδρότερα, τή σημαντική για τήν ώρα μεταβολή». Καί αναφέρει προχωρώντας τά όνόματα τής τριάδας αυτής, τοϋ Έρν. Ψυχάρη στη Γαλλία, τοϋ Γιοχ. Γιόργκενσεν στη Δανία καί τοϋ Τζιοβάννι Παπίνι στην Ιταλία.

Μέσα στά πλαίσια των πνευματικών αναζητήσεών του, ό Άλέξ. Τσιριντάνης, πού τότε βρισκόταν στό Βερολίνο, θά διαβάσει στό Γαλλικό λογοτεχνικό περιοδικό τοϋ Παρισιοϋ «La Renaissance d' Occident», στό τεϋχος του τοϋ Νοεμβρίου 1928, μιá μελέτη τοϋ Γάλλου κριτικοϋ Leopold Levaux μέ τόν τίτλο «Τό πρόβλημα τής σαρκός στό Καθολικό Μυθιστόρημα» καί θά θελήσει νά τή σχολιάσει. Καί γράφει ένα σχετικό σχολιαστικό άρθρο των απόψεων τοϋ Levaux καί τό στέλνει στό λογοτεχνικό περιοδικό τής Αθήνας «Έλληνικά γράμματα» πού τό εξέδιδε από τό 1927 ό χριστιανός λογοτέχνης Κωστής Μπαστιάς (οί «Ακτίνες» θά εκδοθοϋν πολύ άργότερα, τό 1938). Τό άρθρο αυτό τοϋ Άλ. Τσιριντάνη, πού θά δημοσιευτεί στό τεϋχο 41 τής 15.2.1929 τοϋ λογοτεχνικοϋ αυτοϋ περιοδικοϋ, έχει καί σήμερα τήν αξία του καί τή θέση του στίς «Ακτίνες», άφοϋ τόσο πολύ συνδέθηκαν οί σελίδες τους, επί σειράν επών, μέ τό όνομά του. Τό άρθρο αυτό τοϋ Τσιριντάνη άλλωστε παρουσιάζει καί σήμερα εξαιρετικό ένδιαφέρον, αν λάβουμε υπόψη μας ότι όταν τό έγραψε ήταν μόλις 25 χρονών, καί ύστερα διότι οί ιδέες καί σκέψεις πού παρουσιάζει μαρτυροϋν ώριμότητα πνευματική άσυνήθιστη για τήν τότε ήλικία του. Επίσης οί σκέψεις αυτές πού εκθέτει δείχνουν ότι από τότε, πού ήταν τόσο νέος, τόν άπασχολούσαν τά λογοτεχνικά θέματα, τά όποια θά άναπτύξει πολύ άργότερα μέ τίς ίδιες πάνω - κάτω θέσεις του καί μέ τήν ίδια θεμελίωση, από τίς σελίδες των «Ακτίνων» σέ ένα έμπεριστατωμένο άρθρο του μέ τόν τίτλο «Χριστιανισμός καί Τέχνη» («Ακτίνες» τόμ. 1948 σελ. 545).

Όπως κι αν έχει τό πράγμα τό άρθρο αυτό τοϋ Άλ. Τσιριντάνη ως «άθησαύριστο κείμενό» του, έχει τή

θέση του σήμερα στίς σελίδες τῶν «'Α-κτίνων».

Ε. Ν. ΜΟΣΧΟΣ

**ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ
«ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΣΑΡΚΟΣ
ΣΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ»**

Μέ αὐτόν τόν τίτλο δημοσιεύει τό περιοδικό «La renaissance d' Occident» (Νοέμβρ. 1928) μιὰ μελέτη τοῦ Léopold Lemaux, σχετική μέ τόν τρόπο πού ὁ καθολικός λογοτέχνης (κι ὁ Lemaux μᾶς ἐξηγεῖ πῶς μ' αὐτόν τόν ὄρο ἐννοεῖ τόν συγγραφέα πού ἐμπνέεται ἀπό θετικό καθολικισμό, κι ὄχι μόνο ἀπό ἕναν ἀπλό σεβασμό πρὸς τήν πίστη), ἀντιμετωπίζει τό πρόβλημα τῆς σαρκός, πρόβλημα πού στή σημερινή ἐποχή τοῦ ἄκρου ὕλισμοῦ προβάλλει γιά τό μυθιστόρημα κατὰ ἕναν τρόπο πού ἐμβάλλει σέ πραγματική ἀνησυχία, ἀφοῦ μοναδικός σκοπός τοῦ μυθιστορήματος εἶναι ἡ ἀντιμετώπιση τῆς πραγματικότητος, ὅπως εἶναι καί εὐρίσκεται.

Ὁ καθολικός συγγραφεύς εἶναι ἕνας ἐργάτης τῆς τέχνης, κι ὅλα τὰ πεδία τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καί σκέψης εἶναι ἀνοικτά γι' αὐτόν. Ἕνας συγγραφεύς ἐπίσης δέν παύει ποτέ νά εἶναι ἄνθρωπος. Συνεπῶς καί ὁ καθολικός συγγραφεύς εἶναι ἄνθρωπος πού ἐπάνω του ἡ ἀγάπη ἢ χριστιανική παίζει ἕναν ἀρνητικό ρόλο, βγάζοντας κάθε τι πού δέν συμβιβάζεται μέ τίς ἀπαιτήσεις τῆς. Εἶναι βέβαια ἀπολύτως ἐλεύθερος στό ἔργο του, πού δέ σηκώνει κανένα περιορισμό, μά συγχρόνως δέν μπορεῖ νά εἶναι μακριά ἀπό τήν ἐπίδραση τοῦ νόμου τῆς ἀγάπης πρὸς τήν κοινωνία. Ἡ ἐλευθερία του στηρίζεται πάνω σ' αὐτήν: «Ἀγάπα καί κάνε ὅ,τι θές». Αὕτη ἡ ἀρχή τόν φέρνει δίπλα στήν ἐλευθερία του ὡς λογοτέχνη, στό ρεαλισμό του ὡς μυθιστοριογράφου καί στήν ἀξίωση μιᾶς σκοπιμότητος. Μέ ἄλλους λόγους, τό καθολικό μυθιστόρημα εἶναι ἐξ ἴσου μακριά ἀπό τό δόγμα «ἡ τέχνη

γιά τήν τέχνη» ὅσο καί ἀπό τήν «ἐποικοδομητική φιλολογία».

Ἀναγκαστικά λοιπόν ἔρχεται ἡ συνέπεια. Γιά τόν καθολικό συγγραφέα εἶναι κάθε πεδίο ἀνοικτό καί ἐλεύθερο. Μέ τήν προϋπόθεση ὅμως πῶς εἶναι χρησιμοποίησιμο. Τοῦτο τό τελευταῖο θά κάνει ἴσως πολλούς νά γελάσουν. Κι ὅμως ἡ τέχνη δέν εἶναι τό ἴδιο μέ τήν ἐπιστήμη. Ἡ ἐπιστήμη σκοπό τῆς ἔχει τήν ἐρευνα καί τήν γνώση τῆς ἀλήθειας, ἐρευνώντας μέ τή δική της ψυχρή, ἀντικειμενική ἐργασία, προωρισμένη γιά ἕνα στενὸ κύκλο γιά τοὺς μύστας τῆς. Ἡ τέχνη, δέν βασίζεται στήν ἐπιστημονική ἐρευνα καί πεποίθηση. Οὔτε ἔχει ἀξίωση νά μιλᾷ σάν αὐθεντία. Κι ἀκόμα τό μυθιστόρημα εἶναι βιβλίο. Δηλαδή ἐμπόρευμα πού πουλιέται σέ χαμηλή τιμὴ σ' ὅλο τόν κόσμο. «Τό πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ», μά ὄχι ἡ φιλολογία πού πνέει ἐκεῖ πού θέλουν ἡ κερδοσκοπία, ἡ ἐπιθυμία τῆς κακῆς τέρψεως, ὁ ντιλετταντισμός ἢ ἔστω καί ἀπλῶς ἡ ἐπιθυμία τῆς ἡδονῆς. Γι' αὐτό ὁ καθολικός συγγραφεύς ὑποχρεώνεται νά προσέχη πολὺ ὅταν τό ἔργο του ὡς καλλιτέχνη, τόν φέρνει σέ ἐπικίνδυνα πεδία. Ἀπ' τῆ μιὰ μεριά ἔχει τό δαιμόνιο τοῦ τεχνίτη, ἀπ' τὴν ἄλλη τὴν ἐπιθυμία νά μὴ βλάψῃ. Πῶς θά συμβιβάζῃ αὐτὰ τὰ δύο; Ἐδῶ εἶναι τό δύσκολο πρόβλημα. Εἶναι εὐκόλο καί δέ χρειάζεται μεγαλοφυΐα, νά συγκινήσῃ κανεῖς, νά δώσῃ μιὰ εἰκόνα πού προξενεῖ ἐντύπωση, νά κάμῃ μιὰ περιγραφή πού νά συναρπάσῃ καί νά ἀρέσῃ σέ ὅλους, ἢ νά ἱκανοποιήσῃ περιέργειες. Μά νά συμβιβάσῃ αὐτές τίς δυὸ ἀπαιτήσεις, αὐτό εἶναι ἕνα ἔργο τρομερὰ δύσκολο, πού ἀπαιτεῖ μιὰ ὅλως διόλου ἐξαιρετική ἱκανότητα.

Ὁ δρόμος τοῦ σημερινοῦ μυθιστορήματος τό φέρνει μπροστά (ὄχι στὸν ὠμό αἰσθησιασμό) στό σεξουαλισμό.

Ἐκεῖ μπροστά στάθηκε τό μυθιστόρημα πολὺ καιρό, χωρὶς νά τολμήσῃ νά διαβῇ τό κατῶφλι. Τώρα ἔκαμε καί τό

βήμα αυτό. Καί εδώ άκριβώς είναι ή μεγάλη δυσκολία τοῦ καθολικοῦ λογοτέχνη. Τί πρέπει νά κάμη; Πρέπει νά τραβήξη μπρός χωρίς νά τόν νοιάζει διόλου γιά τά αποτελέσματα πού θά φέρη, ὅπως π.χ. ὁ Henry de Montherlant, πού μ' ὄλον τοῦτο ἔλεγε πώς είναι καθολικός, ὡς τά πέρσι πού δήλωσε πώς δέν θέλει τίποτε νά τόν συνδέη μέ τόν καθολικισμό; Ἡ θά πῇ σάν τόν François Mauriac πώς δέν μπορεῖ σήμερα ὁ καθολικισμός νά γράψῃ μυθιστόρημα, καί ὅτι πρέπει νά ἀπόσχῃ ἀπ' αὐτό τό εἶδος τῆς λογοτεχνίας; Ὅτι τό τελευταῖο δέν εἶναι σωστό, τό δείχνει αὐτό τό παράδειγμα τοῦ Mauriac, πού γράφει μυ-

θιστορήματα ἂν καί εἶναι, λέει τουλάχιστον πώς εἶναι, καθολικός. Ὁ Levaux φρονεῖ πώς οὔτε τό ἕνα, οὔτε τό ἄλλο εἶναι σωστό. Τουναντίον ὁ λογοτέχνης, ὁ ἐμπνευσμένος ἀπό τή χριστιανική διδασκαλία, ἔχει ἐξ Ἰσου μπροστά του ἀνοιχτά τήν πόρτα γιά τό μυθιστόρημα, ὅπως καί κάθε ἄλλο. Κι Ἰσα - Ἰσα ἡ χριστιανική του πίστη εἶναι ἐκείνη πού θά τόν ἐμπνεύσῃ στό δύσκολο ἔργο του, καί θά τόν κάμῃ νά ἀντιπαλαίσῃ νικηφόρα μέ τίς δυσκολίες πού θά παρουσιαθοῦν στό ἔργο του.

Βερολίνο, Δεκέμβριος 1928.

ΑΛΕΞ. ΤΣΙΡΙΠΤΑΝΗΣ

«ΣΕΡ ΣΤΗΒΕΝ ΠΑΝΣΙΜΑΝ»

Ἀπό τά κάστρα, τοῦ Μυστρά,
κι Ἀγία - Σοφιάς τήν Πόλη,
τοῦ Βυζαντίου τό μήνυμα
σαλπίζεις στούς καιρούς μας,
ἐσύ, Σέϋρ Στήβεν Ράνσιμαν.

Μέ δέκα πέντε ἔργα σου,
καί λόγους, ποῦν' καυτοί,
ὅπου σκποροῦν, φλόγα καί φῶς,
πυργώνεις τήν ἀλήθεια.

Ὕμνον ὑψώνεις σ' Οὐρανό
γιά τήν Ὁρθοδοξία,
κι ὀλόχρυση μιὰ δάδα κρατώντας,
λάμψη καί δόξα ὀλόγυρα
ἀπλώνεις στήν Ἑλλάδα.

Εὔγε, ὅπου πλεξε γιά σέ,
κλώνους σμυρτιάς καί δάφνης,
πολύτιμο καί λαμπερό,
ὀλόδροσο στεφάνι.

Στή μνήμη σου τή φωτεινή,
πού πάντα ἀκτῖνες βγάνει.

Α. ΣΤΑΥΡΙΤΗΣ

Ο ΜΠΟΛΕΤΣΗΣ ΚΑΙ Η ΚΥΠΡΟΣ

Σαράντα έξι χρόνια. Τόσα άκριβώς συμπληρώθηκαν ήδη από την 1η 'Απριλίου 1955, κατά την όποιαν ή ΕΟΚΑ (Έθνική Όργάνωσις Κυπρίων 'Αγωνιστών), υπό την άρχηγία του έν άποστρατεία συνταγματάρχου Γεωργίου Γρίβα, ένεργοϋντος υπό τό ψευδώνυμο «Διγενής», έκήρυξε την ένοπλη κυπριακή επανάσταση κατά των 'Αγγλων άποικιοκρατών.

Η επανάσταση αυτή κρίθηκε άπαράιτητη, διότι όλες οι προηγούμενες έλληνοκυπριακές προσπάθειες για πολιτική λύση του ζητήματος της αίτουμένης ένώσεως της Κύπρου μέ την 'Ελλάδα ή, έστω, της αυτοδιαθέσεώς της, προσέκρουσαν στην άπόλυτη άρνηση του Λονδίνου νά συζητήσει τό ζωτικό, για τόν κυπριακό λαό, τουτο θέμα. 'Αντίθετα, διά των είς Λευκωσίαν εκπροσώπων του, προχώρησε σέ πολύμορφες καταπιεστικές πράξεις, πού συνεκλόνησαν όλόκληρο τόν 'Ελληνισμό. Περισσότερο την κοινή γνώμη στην 'Ελλάδα. Καί βαθύτερα, ίσως, κάθε γνήσιο πνευματικόν άνθρωπο.

Παράδειγμα ό Στέφανος Μπολέτσης. Ό κορυφαίος εκείνος ποιητής πού, έκτός των άλλων, είχε προσφέρει τά μεγάλοπνοα έργα του «Ραψωδία» καί «Ραψωδία Β'», τά όποια «καλύπτουν ένα κύκλο έθνικών άγώνων από τό 1940 έως τό 1949», όπως λακωνικά αναφέρεται στόν Πρόλογο της «Ραψωδίας Β'».

Κατόπιν, όμως, του έγερθέντος Κυπριακού ζητήματος καί των συνεχώς

πολλαπλασιαζομένων τραγικών γεγονότων, πού έπροκαλούντο στο νησί της 'Αφροδίτης από τίς δυνάμεις της άγγλικής Διοικήσεως, δέν θά μπορούσε νά άδρανήσει ένας τόσοσ ευαίσθητος πνευματικός δημιουργός όπως ό Στέφανος Μπολέτσης. Γι' αυτό καί προχώρησε στη σύνθεση της «Ραψωδίας Γ'» (Κύπρος), ολοκληρώνοντας ένα τρίπτυχο ποιητικό έπος όλκής, πού τόν ανέβασε σέ περίοπτη θέση της τέχνης του τόπου μας καί του καιρού μας.

Βέβαια, καί τά τρία μέρη της «Ραψωδίας», πού κυκλοφόρησαν άπ' τίς εκδόσεις «Η Δαμασκός», έχουν κριθεί από διακεκριμένες πνευματικές προσωπικότητες. Έν τούτοις, μιά ακόμη άναφορά στην «Ραψωδία Γ'», ίσως νά μίν είναι άνώφελη τώρα. Δηλαδή, κατά την 41η επέτειο της ένόπλου επαναστάσεως της ΕΟΚΑ, έναντίον των τότε 'Αγγλων έξουσιαστών της, άπ' τά βάθη των αιώνων, ελληνικής μεγαλονήσου.

Σέ γενική θεώρηση καί ή «Ραψωδία Γ'» (Κύπρος) άποδεικνύεται έργο άντάξιο του μεγάλου θεματός του. Δημιούργημα ύψηλης έθνικής καί πνευματικής ευθύνης τό πόνημα τουτο, μεταμορφώνει μέ λόγο άψογο, τή δίκαιη επανάσταση της ΕΟΚΑ σέ δυναμική έκφραση ζωής, σέ λυτρωτικό όραμα. Δέν είναι τυχαίο λοιπόν πώς ή συλλογή αυτή συναρπάζει άμέσως, από τό έναρκτήριο ποίημά της, όπου ό Μπολέτσης γράφει καί τά έξης: «Προσφέρω την καρδιά μου στόν άγώνα/Κι είμαι έτοιμος για νέες μάχες τώρα./Πολεμική

σημαία τό κουρέλι τοῦτο ξεδιπλώνω/
κόντρα στή βία καί τόν πόνο/ναί τό
κουρέλι τοῦτο ξεδιπλώνω/κόντρα στή
βία καί στόν πόνο».

Ἰσοτίμο σέ καλλιτεχνική καί ἠθική
ἀξία εἶναι καί τό ποίημα «Γεωργάκης
Ἀλεξίου». Ὁ νεαρός ἥρως πού ἀγωνί-
στηκε γιά τή λευτεριά τῆς πατρίδας
του χωρίς νά ὑπολογίσει τήν ὑπαρξή
του. Ὑπαρξή ωραία σάν τήν ἀνοιξη
πού τόν ἀγκάλιασε χαρίζοντάς του τό
φιλί τῆς αἰωνιότητας. Πῶς λοιπόν νά
μή γράψει ἓνα τόσο ἀληθινό ποίημα
γιά τόν θαρραλέο αὐτόν μαχητή ὁ
Μπολέτσης, ὅπως αὐτό πού ἀκολουθεῖ:

«Ἐδῶ 'ναι ὁ Γεωργάκης Ἀλεξίου,
ἔφηβος πού ἔγραψε,
μέ τ' ἄλικο του αἷμα, ὠδή στή λευ-
τεριά.

Δεκάξι χρόνων ἦταν κι εἶχε
φλόγα στά στήθη γιά τή Λευτεριά
'Ο Γεωργάκης Ἀλεξίου».

Κατά τήν κρίσιμη καί μεγαλειώδη
ιστορική ὥρα τῆς κυπριακῆς ἐπανα-
στάσεως, ὁ Στέφανος Μπολέτσης, συ-
νεπαρμένος κι αὐτός ἀπ' τῆς ἐλευθε-
ρίας τό μέγα ὄραμα, γράφει ποιήματα
πού συγκλονίζουν, ἀλλά καί ἐνθουσιάζουν
κάθε ἐλληνική ψυχή ὅπου γῆς.
'Απόδειξη οἱ στίχοι πού ἀκολουθοῦν,
ἀπό τό ἀπαράμιλλο ἔργο του «Τά τύμ-
πανα»:

«Γιά ποιούς κροτοῦν τά τύμπανα;
Στρατοῦ ἀόρατου τύμπανα
κι ἀόρατοι τυμπανιστές...
Ἄγγελοι, λές, τῶν ἀστρων, τά κρο-
τοῦν...
Παιδιά πού μόλις ἄρχιζε ν' ἀνθῇ
ἡ καρδιά τους.

Καρδιές πού μόλις ἀνοίγαν,
στό φῶς, τά πέταλά τους.
Αὐτοί κροτοῦν τά τύμπανα!
Τί μάρς ἀλλόκοτο,
τύμπανα ἀόρατου στρατοῦ,
πρός τ' ἀστρα πάει».

Δημιούργημα μεγάλης πνευματικῆς
ἐξάρσεως εἶναι καί τό ποίημα «Χαΐ-
δω», μέ τό ὅποιο ὁ Μπολέτσης δο-
ξάζει τά παιδιά τῆς Κύπρου. Ἐκεῖνα
πού ἀντιμετώπισαν τοὺς ἐχθρούς καί
δημίους των μέ ἀσύγκριτο θάρρος,
χωρίς νά σκύψουν τό κεφάλι, δίνον-
τας μέ τή θυσία τους μέγιστο μάθημα
ἡρωϊσμοῦ στή γενεά τους, ὅσο καί στίς
ἐλληνικές γενεές τοῦ παρόντος καί τοῦ
μέλλοντος:

«Σουλιωτοπούλα, σύ, Κυπριοπού-
λα, Χαΐδω,

.....
Μέσ' τό μεγάλο τ' ὄραμα στήνω αὐ-
τί κι ἀκῶ

χρυσές καμπάνες νά χτυπᾶνε
καί βλέπω στήν ωραία Πύλη τώρα,
τ' ἄξια ἐκεῖνα Ἑλληνόπουλα:

Τόν Αὐξεντίου, τόν Καραολῆ, τόν
Παναγίδη,
τόν Πατάτσο, τόν μικρό Παλληκαρί-
δη
νά παίρνουν τ' ἅγια Δῶρα».

«Ραψωδία Γ' (Κύπρος). Ἕνα ποιη-
τικό ἔργο τοῦ Στέφανου Μπολέτση πού
εἶναι προορισμένο ν' ἀνοίγει μεγάλους
ὁρίζοντες μπροστά στήν πνευματική ὁ-
ραση τοῦ Ἑλλήνος ἀνθρώπου.

Σ. Ι. ΑΡΤΕΜΑΚΗΣ

20 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Συμπληρώνονται έφέτος 20 χρόνια από τότε πού ή χώρα μας εντάχθηκε στίς Εύρωπαϊκές Οικονομικές Κοινοτήτες (ΕΟΚ), μετέπειτα Εύρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) ως 10ο Κράτος-Μέλος και εξέλέγησαν στό Εύρωπαϊκό Κοινοβούλιο οί 24 πρώτοι Έλληνες εύρωβουλευτές.

Τό Περιοδικό μας μέ τήν εύκαιρία τής έπετείου αυτής δημοσιεύει χαρακτηριστικό απόσπασμα από όμιλία του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου πρós τους Έλληνες εύρωβουλευτές και ποίημα έμπνευσμένο από τήν πιό πάνω όμιλία.

«Γιά νά ξεκαθαρίσω κάτι από τήν άρχή τής συζήτησης: θά ήταν λάθος, ίσως μοιραίο λάθος, τό νά κρατήσουμε τήν Εύρώπη υπό τήν κηδεμονία τής Έκκλησίας, άκόμη κι άν αυτό ήταν δυνατό - πού δέν είναι. Η Έκκλησία, κληρος και λαός, δέν έχει τίποτε νά κερδίσει από τήν έπιβολή ενός είδους θεοκρατικού καθεστώτος, ενώ είναι άπολύτως βέβαιον ότι θά ύποστη τρομακτικά μεγάλες ζημιές. Δέν μιλάμε λοιπόν γιά φρονταμενταλισμούς ή όποιουδήποτε είδους παρεμβάσεις τής Έκκλησίας στήν πολιτική. Μιλάμε μόνο γιά τήν άνάγκη νά συνειδητοποιούμε τό ιστορικό βάθος των πολιτικών έπιλογών μας. Δείτε, γιά παράδειγμα, τήν Χάρτα των Δικαιωμάτων του Εύρωπαίου Πολίτη και τίς παρεμβάσεις τής γαλλικής κυβέρνησης, πού ως γνωστόν άπαίτησε και πέτυχε διαγραφή του Χριστιανισμού από αυτήν, άντικαθιστώντας τήν άναφορά στή «θρησκευτική» παράδοση τής Εύρώπης μέ τή λέξη «πνευματική». Δέν θίγεται, βεβαίως ό Χριστιανισμός από τήν άπάλειψη τής προσφοράς του. Αυτό όμως

πού παρεισάγει ή άπάλειψη δέν είναι άπλώς μιá διάθεση άπαγκίστρωσης από τή χριστιανική πίστη. Τό έρώτημα πού θέτει σέ όλους μας ή άπάλειψη, είναι **γιά ποιá Εύρώπη λοιπόν μιλάμε** άν όχι γι' αυτήν πού διαμορφώθηκε από τή χριστιανική θρησκεία; **Τί ζητάμε νά ένωθί;** Άν αυτό πού θέλουμε είναι ένα σύμφυρμα κρατών και ιδεολογιών, ένα συμπίλημα χωρίς ιστορία τότε δέν μιλάμε γιά τήν Εύρώπη. Γιατί ή Εύρώπη μόνον σύμφυρμα δέν ύπήρξε, και μόνον συμπίλημα δέν θά δεχθί ποτέ νά γίνη... Θά μού έπιτραπή όμως νά προσθέσω ότι δέν είναι καν πολιτικά ρεαλιστική αυτή ή άπάλειψη, διότι δέν έχει μαζί της τό εύρωπαϊκό πνεύμα. Έχει μαζί της κάποιους διανοοούμενους, από αυτούς πού θέλουν νά βρískονται στό κέντρο τής άρνησης και του τίποτε. Όμως, δέν έχει μαζί της τό εύρωπαϊκό πνεύμα. Τό πνεύμα αυτό γονιμοποιήθηκε μέσα από έπώδυνες διαδικασίες από τήν χριστιανική πνευματικότητα, έστω κι άν στή Δύση δόθηκε προτεραιότητα στήν ποσοτική κι όχι στήν ποιοτική

διάστασή της. Καί μπορῶ ἄνετα νά
σᾶς προβλέψω ὅτι ἐάν οἱ Εὐρωπαῖοι
πολιτικοί προχωρήσετε στήν ἔνωση
μιᾶς Εὐρώπης ἄδειας ἀπό τήν ψυχή
τοῦ Εὐρωπαίου, τότε ἡ περίφημη αὐτή
ἔνωση θά ἔχει τόσες ἱστορικές προο-

πτικές ὅσο καί ἡ ἄλλοτε ποτέ "Ἐνωση
Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν...".^(*)

(*) Ἀναδημοσίευση ἀπό τό περιοδικό «Ζωή» τῆς
22ας Φεβρουαρίου ἐ.ἔ.

ΓΙΑ ΠΟΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΜΙΛΑΜΕ;

Εἶπαμε νά δώσουμε τά χέρια.
Νά κλείσουμε τά παλιά τεφτέρια.
Νά ξεχάσουμε τά σκληρά τά μίση.
Κι ὅλα ὅσα μᾶς ἔχουνε χωρίσει.

Νά ὀρθώσουμε μιᾶ Εὐρώπη νέα.
Μέ ὅλα τά μεγάλα καί τά ὠραῖα.
Πού μᾶς κληροδότησαν οἱ αἰῶνες.
'Ἡ Ἀγία Σοφία καί οἱ Παρθενῶνες.

'Ἡ κοινή τοῦ πολιτισμοῦ μας ἱστορία.
Στό δίκαιο, στήν παιδεία καί στή θρησκεία.
Μιά Εὐρώπη ὄχι Πύργο τῆς Βαβέλ.
Τοῦ Καρλομάγνου καί τοῦ Ντιροζέλ!

Μιά Εὐρώπη μέ ψυχή χριστιανική.
Τῶν Πατέρων καί τοῦ Αὐγουστίνου.
Κι ὄχι μιᾶ Εὐρώπη... ἀμερικανική.
Τοῦ Σάντα Κλάους καί τοῦ Βαλεντίνου.

Γι' αὐτήν τήν Εὐρώπη λοιπόν μιλάμε.
Αὐτήν γιά τά παιδιά μας λαχταρᾶμε.
Γιά μιᾶ ὠραία Εὐρώπη ὅπου
θ' ἀνταμώνει ἡ ἀγάπη μέ τά Δικαιώματα
τοῦ Ἀνθρώπου.

ΔΗΜ. ΛΙΑΡΟΜΜΑΤΗΣ

ΑΣΘΕΝΗΣ - ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΣ - ΙΑΤΡΟΣ - ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Εμπειρικές διατυπώσεις από την καθημερινή επαφή ασθενούς - Φαρμακοποιού

Ο ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΣ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΜΑ

Τό επάγγελμα του φαρμακοποιού είναι τέτοιο πού τόν φέρνει σέ καθημερινή επαφή μέ ανθρώπους πού ζούν τόν πόνο ψυχής ή σώματος· προσωπικό τους ή τών οίκειών· μικρό, μεγαλύτερο ή καί δυσβάστακτο· βραχείας ή μακροχρονίου διαρκείας. Καί αυτό κάνει τό επάγγελμα νά είναι καί λειτούργημα. Διότι στέκοντας στό έπιστημονικό του ύψος, πρέπει νά συμπαρασταθεί συγχρόνως πολύ άνθρωπίνα. Νά πλησιάσει, νά άγγίσει, νά βοηθήσει διακριτικά.

Είσπράττει ως έκ τούτου ίκανοποίηση καί χαρά, αλλά καί πικρία, άγνωμοσύνη, δυσαρέσκεια, πολλές φορές, γιατί είναι καί αυτές χαρακτηριστικά της ανθρώπινης φύσεως.

Τά θετικά ή άρνητικά πού γεύεται ό φαρμακοποιός έξαρτώνται όπωσδήποτε καί από τίς έποχές καί τά έκάστοτε ήθη καί άξίες πού υπάρχουν.

Έτσι, παρατηρούμε ότι κάποτε κάθε άνθρωπος σεβόταν τόν άλλο άσχετα μέ τήν ιδιότητά του, είτε ήταν έπιστήμονας είτε τεχνίτης ή άγρότης κλπ. Τό ίδιο, ίσχυε καί για τόν φαρμακοποιό.

Σήμερα όμως διαπιστώνει κανείς στους ανθρώπους υπέρμετρη έπιφυλακτικότητα καί καχυποψία.

Οί λόγοι; Οί εξής:

Όχι τόσοον ότι άμφισβητεί ό ασθενής τίς έπιστημονικές γνώσεις καί τό

κύρος του φαρμακοποιού ως έπιστήμονος, αλλά διότι λόγω σταχυολογήσεως σποραδικών γνώσεων για όλα τά θέματα - καθώς καί για τά της υγείας, γίνεται ό άνθρωπος ήμιμαθής. Καί επειδή «ή ήμιμάθεια χείρων της άμαθείας» νομίζουν οι άνθρωποι ότι τά γνωρίζουν όλα, ότι έχουν γνώμη για όλα καλύτερη κι από του ειδικού, ότι τί παραπάνω είναι ό γιατρός ή ό φαρμακοποιός;

Όσον άφορά τήν καχυποψία τών πελατών ή ασθενών πού μπαίνουν στό φαρμακείο, αυτή εκδηλώνεται μέ διάφορους τρόπους.

Όπως επί παραδείγματι ζητεί κάποιος από φαρμακοποιό 4 κάψουλες αντίβίωση για νά καταπολεμήσει κάποια λοίμωξη. Ό φαρμακοποιός του άπαντά ότι μέ 4 κάψουλες μόνον, δέν θά έπιτύχει θεραπεία, παρά μόνον τήν ανάπτυξη άνθεκτικών στελεχών. Ότι θά πρέπει νά πάρει τουλάχιστον 12 καί ει δυνατόν κατόπιν συμβουλής ιατρού. Στην καλύτερη περίπτωση ό ασθενής θά άντιληφθεί καί θά πειθαρχήσει. Συχνά όμως ή άπάντηση είναι: «Μά τί λές καί τήν προηγούμενη φορά πού είχα τό ίδιο πρόβλημα μέ 4 κάψουλες μου πέρασε».

ΠΡΟΧΕΙΡΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΟΣΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΣΘΕΝΕΙΣ

Στήν εποχή μας, του μεγάλου φόρτου εργασίας, στό κυνήγι όλων μας από τό χρόνο, πολλά πράγματα παραμερίζονται ή άντιμετωπίζονται μέ προ-

χειρότητα. Δυστυχώς ένα από αυτά είναι και τό θέμα της υγείας.

1. Έτσι παρατηρούμε συχνά ότι ο ασθενής αντί να πάει στο γιατρό ερχεται κατευθείαν στον φαρμακοποιό για να διαγνώσει, να του δώσει φάρμακο και να τον κάνει καλά.

(α) Η έλλειψη χρόνου σε συνάντηση με τις ούρες, που βρίσκει στά ιατρεία.

(β) Η λιγότερη δαπάνη χρημάτων γιατί έτσι αποφεύγει την άμοιβή της ιατρικής επίσκεψης.

(γ) Συχνά οι οικογενειακοί γιατροί του ΙΚΑ δέν εξετάζουν τον ασθενή, αλλά κατόπιν περιγραφής των συμπτωμάτων τους γράφουν φάρμακα.

2. Πολλές φορές, πάλι, ο ασθενής δέν εμφανίζεται πονοκέφαλο, αλλά στέλνει τρίτο άτομο στο γιατρό ή κατευθείαν στον φαρμακοποιό για να περιγράψει τα συμπτώματα του πάσχοντος και να ζητήσει φάρμακα προς θεραπεία.

3. Κάτι άλλο πιο τρομερό είναι ότι ερχονται στον φαρμακοποιό να ζητήσουν φάρμακο, που τους συνέστησε ή γειτόνισσα ή η κουμπάρα!

4. Ο περιορισμός της δαπάνης σε γιατρό και φαρμακοποιό είναι σαφές κριτήριο της προχειρότητας αντιμετώπισης των νόσων. Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι άφ' ότου πρό έτων θεσπίστηκε τό μέτρο της υποχρεωτικής συμμετοχής (25% της συνολικής αξίας, πλήν εξαιρέσεων) πολλοί πλέον παίρνουν κατά την κρίση τους επιλεκτικά από τά φάρμακα που τους έγραψε ο γιατρός στο Βιβλιάριο 'Υγείας. Π.χ. παίρνουν την αντιβίωση, ενώ άρνοῦνται τό αντιβηχικό (Όχι, άστο αυτό). Έτσι, βέβαια, συχνά ο χρόνος άσθενείας παρατείνεται. Τό πιο έκπληκτικό είναι ότι πολλά από τά άτομα αυτά, ξοδεύουν πολύ περισσότερα σε ταβερνεϊα, άρώματα, συνολάκια, κ.ά.

5. Μιά κοινή συνήθεια επίσης, που άπτεται της προχειρότητας της αντιμε-

τώπισης της υγείας είναι οι έχοντες άνάγκη νά πηγαίνουν κατ' ευθείαν στο φαρμακοποιό για νά τους κάνει ενέσεις, νά τους πάρει τήν πίεση, νά τους παράσχει τίς πρώτες βοήθειες. Καί τοῦτο συμβαίνει καί σε μέρη που βρίθουν νοσοκομείων καί γιατρών.

(α) Καί ως προς τίς ενέσεις είναι γνωστό ότι πρέπει νά γίνονται μόνο σε νοσοκομείο ή από γιατρό που έχει τά άπαραίτητα φάρμακα στήν τσάντα του καί γνωρίζει νά αντιδράσει άριστα καί μέ έτοιμότητα σε περίπτωση π.χ. ενός **άλλεργικού σοκ**, όπου τίθεται σε κίνδυνο άμεσα ή ζωή του άσθενούς. Έδώ πρέπει νά επισημάνουμε καί ένα άλλο κίνδυνο όταν οι ενέσεις γίνονται στά φαρμακεία, όπου λόγω έλλείψεως καταλλήλου εξοπλισμού ο άσθενής συνήθως στέκεται όρθιος. Έτσι σε περίπτωση κάποιου σοκ κινδυνεύει καί από τραυματισμό λόγω πτώσεως.

(β) Όσον άφορά τή μέτρηση της άρτηριακής πίεσης τό οικονομικό θέμα είναι εκείνο που οδηγεί τον άσθενή στο φαρμακοποιό κι όχι στο γιατρό ως θά έπρεπε. Ο γιατρός γνωρίζει τό ιστορικό του άσθενούς, τό διαιτολόγιο στο όποιο τον υπέβαλε, τά συγκεκριμένα φάρμακα πίεσης καί τή δοσολογία που του συνέστησε, άλλα τυχόν φάρμακα που παίρνει για άλλες παθήσεις κι έτσι μπορεί μέ τή σφαιρική αυτή αντιμετώπιση καί τίς ειδικές επί του αντικειμένου γνώσεις που διαθέτει νά τον κατευθύνει σωστά στο τί πρέπει νά κάνει ή μή. Ακόμη μπορεί νά του πει κάθε πόσες μέρες πρέπει νά ελέγχει τήν πίεσή του καί ο άσθενής νά πειθαρχήσει. Ένώ αν ο ταλαίπωρος φαρμακοποιός πει στον άσθενή ότι δέν πρέπει 2-3 φορές καθημερινά νά ελέγχει τήν πίεσή του, διότι αυτό μπορεί νά του αύξήσει τό άγχος καί νά κάνει κακό στήν πίεσή του, κινδυνεύει νά χαρακτηριστεί καί ως φυγόπονος.

Βέβαια εδώ όφείλουμε νά πούμε ότι πολλές φορές οι οικογενειακοί γιατροί προκειμένου νά αποφύγουν τους

παράλογα φορτικούς ασθενείς στο θέμα της πίεσης, αντί να τους εξηγήσουν κάποια πράγματα, τους κάνουν πάσα στους φαρμακοποιούς, προφασιζόμενοι φόρτο εργασίας· ενώ οι φαρμακοποιοί έχουν κι εκείνοι υπερφόρτο εργασίας, μιάς και είναι πολύπλευρο τό επάγγελμά τους.

(γ) Τέλος, ως προς τις πρώτες βοήθειες, υπάρχει τίς περισσότερες φορές επιπόλαιη αντιμετώπιση ενός τραυματισμού — συχνά πολύ σοβαρού — από τους ασθενείς. Ο γιατρός έχοντας εμπρός του την κλινική εικόνα, άλλη αντιμετώπιση θά συστήσει, πέρα από μία τοπική περιποίηση. Αν κρίνει ότι πρέπει να λάβει ο ασθενής και από τους στόματος αντιβίωση θά τό συστήσει και ο ασθενής οφείλει να πειθαρχήσει. Αν ο γιατρός προτείνει αντιτετανικό όρδο ο ασθενής οφείλει να τον κάνει. Αν όμως όλα τα άνωτέρω τά προτείνει ο φαρμακοποιός, και δικαιο να έχει, ο ασθενής δέν υπακούει.

Τίς περισσότερες φορές ο φαρμακοποιός, αφού προσφέρει τίς πλέον αναγκαίες πρώτες βοήθειες, κατευθύνει τόν ασθενή προς επίσκεψη ειδικού ιατρού για περαιτέρω χορήγηση θεραπείας, αν τούτο κριθεί αναγκαίο. Δυστυχώς σπανίως ο ασθενής πειθαρχεί, ακόμη κι αν πρόκειται για πολύ ευαίσθητα όργανα, όπως τά μάτια.

ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΣΕΙΡΑΣ:

ΙΑΤΡΟΣ - ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΣ

Γιά να εκλείψει ή προχειρότητα μέ την όποία αντιμετωπίζουν οι ασθενείς τίς νόσους θά πρέπει να βρεθεί τρόπος ώστε να γίνει συνείδηση στους ασθενείς ότι ή σειρά, ή όποία πρέπει να ακολουθείται ξεκινά από τό γιατρό και καταλήγει στο φαρμακοποιό.

ΟΙ ΙΑΤΡΟΙ ΠΙΟ ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΟΙ

Τό κάθε παιδί πού ξεκινά να σπουδάσει ιατρική έχει κάποια όνειρα. Να γίνει καλός επιστήμων, να υπηρε-

τήσει ως λειτουργός τόν συνάνθρωπο, να γίνει ανθρωπιστής ιατρός.

Είσερχόμενος, ως ιατρός πλέον, στο χώρο του ιατρικού επαγγέλματος διαπιστώνει πράγματα πού δέν γνώριζε ή δέν φανταζόταν ποτέ, όπως ή γραφειοκρατία και τό μεγάλο κυνήγι από τό χρόνο. Αν μάλιστα δέν φρενάρει εγκαίρως ιεραρχώντας αξίες και προτεραιότητες κινδυνεύει από πολλά.

Έτσι παρατηρούμε ότι μέ τά δεδομένα της άσκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος - λειτουργήματος στην Ελλάδα σήμερα αναγκάζονται οι ιατροί — και δη οι οικογενειακοί — να γίνουν «άπλοι γραφιάδες» - συνταγογράφοι φαρμάκων. Ουρές άτέλειωτες συχνά τους περιμένουν στους προθάλαμους των ιατρείων. Ο χρόνος περιορισμένος. Ως εκ τούτου χορηγούν φάρμακα χωρίς εξέταση τίς περισσότερες φορές, μέ μόνη την περιγραφή των συμπτωμάτων εκ του ασθενούς ή συγγενούς του προσώπου. Διότι κάποιες φορές πηγαίνουν στο ιατρείο συγγενή του πρόσωπα αντί του ασθενούς. Επίσης παραλείπουν γνωμάτευση και άλλες τυπικές υποχρεώσεις τους.

ΟΙ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

ΜΕ ΤΟΥΣ ΝΑΡΚΟΜΑΝΕΙΣ

Μία από τίς μάλιστα των τελευταίων ετών στην Ελλάδα, είναι ή των ναρκωτικών.

Πολλοί άνθρωποι σήμερα, νέοι κατ'έξοχήν, μπλέκουν στους δαιδάλους του λευκού θανάτου. Μπορεί να προέρχονται από οποιαδήποτε κοινωνική τάξη. Και φυσικά, ο δρόμος πού ακολουθούν είναι μέ δύσκολο ή και χωρίς γυρισμό.

Ο κάθε φαρμακοποιός, χωρίς εξαίρεση, έχει τή δική του, προσωπική εμπειρία μέ τους ανθρώπους πού χρησιμοποιούν ναρκωτικά. Και θά μπορούσε να διηγηθεί τίς δικές τους ιστορίες εξ ίδιας πείρας.

Παλαιότερα, πού δέν μπορούσε νά βρεῖ κανεῖς ναρκωτικά σέ παράνομη ἀγορά, ἦσαν συχνές οἱ ἐπιδρομές καί ἐπιθέσεις — ἐνοπλες συχνά — πού δελχόντουσαν οἱ φαρμακοποιοί ἀπό τοὺς τότε — ἐρρασιτέχνες θά τολμοῦσα νά πῶ — ναρκομανεῖς. Οἱ τελευταῖοι ἀναγκάζοντουσαν νά ἀρκεσθοῦν σέ φάρμακα πού περιείχαν ναρκωτικές οὐσίες. Γιά νά τὰ κάνουν πιό δραστικά, ἔκαναν κοκτέιλ φαρμάκων ἢ τὰ συνόδευαν μέ ἀλκοόλ.

Σήμερα οἱ ἐπιδρομές αὐτές καί οἱ πιέσεις πρὸς τοὺς φαρμακοποιοὺς νά τοὺς δώσουν φάρμακα μέ ναρκωτικές οὐσίες δέν ἔχουν ἐκλείψει τελείως, ἀλλά ἔχουν γίνει αἰσθητά ἀραιότερες.

Ἐπειδὴ, μάλιστα, τὰ φάρμακα αὐτὰ ἀπαιτοῦν καί εἰδική συνταγή, παρατηρεῖται ὡς φαινόμενο καί τοῦτο: Νά προσκομίζουν πλαστές εἰδικές συνταγές μέ κόκκινη μονογράμμιση, μέ σφραγίδα συχνά ἀνυπαρκτων γιατρῶν, καθὼς ἐπίσης καί συνταγές πού ἔχουν πλαστογραφηθεῖ πάνω σέ θεωρημένα, κανονικά μπλόκ ἱατρῶν, τὰ ὁποῖα προηγουμένως ἔχουν κλέψει.

Προκειμένου, κατὰ τὴν ἐπίσκεψή τους στό φαρμακεῖο, νά τοὺς δοθοῦν τὰ εἰδικά φάρμακα πού ἀναπληροῦν τὰ ναρκωτικά — τὰ ὁποῖα ἀξίζει νά σημειωθεῖ ὅτι γνωρίζουν ἀπ' ἔξω κι ἀνακατωτά, καλύτερα κι ἀπ' τὸ φαρμακοποιοῦ — χρησιμοποιοῦν ἀπειλές, ἔνταση φωνῆς καί λόγου, ἐπίσης βία διὰ τῶν χειρῶν ἢ ἀκόμη καί κατ' εὐθείαν πρότασιν λάμας ἢ ὅπλου. Δέν λείπουν, βέβαια καί οἱ διαρρήξεις φαρμακείων.

Ὅλα αὐτὰ δύνανται νά συμβοῦν νύχτα ἢ καί μέρα. Σέ διανυκτερεύσεις ἢ ἑφημερίες, ἀλλά καί ὁποιαδήποτε καθημερινή, πού ὅλος ὁ κόσμος εἶναι ἐν κινήσει.

Ὡς ἐκ τούτου εἶναι λίαν ἀνθυγιεινό καί ψυχοφθόρο τὸ ἐπάγγελμα τοῦ φαρμακοποιοῦ. Ὅμως, ὄχι μόνον ἐπίδομα δέν παίρνει γι' αὐτό, ἀλλά οὔτε

κάν τοῦ παρέχεται ἡ ἀπαιτούμενη προφύλαξη — πρόληψη ἀπὸ τὴν Πολιτεία.

Ἐκεῖνο ὅμως πού ζοῦν σάν ἰδιαίτερα συχνή ἐμπειρία οἱ φαρμακοποιοὶ εἶναι οἱ ἐπισκέψεις τῶν χρηστῶν ναρκωτικῶν προκειμένου νά ζητήσουν μία ἢ δύο σύριγγες γιά τὴ δόση τους, καθὼς ἐπίσης καί ἰσάριθμες ἀμποῦλες ἀποστειρωμένου ὕδατος. Πολλές φορές λένε χύμα τί τίς θέλουν. Ἄλλοτε πάλι εἶναι ἱκανοὶ νά μποῦν στό αὐτοκίνητο, πού ἔχουν παρκάρει ἔξω ἀπὸ τὸ φαρμακεῖο καί ἀντὶ νά φύγουν, νά ἐτοιμάσουν καί νά κάνουν προηγουμένως τὴ δόση τους.

Ἡ πείρα ἔχει ἀποδείξει ὅτι συμβουλές γιά τὴν ἀπομάκρυνσή τους ἀπὸ τὸν ἀργό αὐτό θάνατο δέν δέχονται. Ἀπαντοῦν βίαια καί κυνικά.

Τό μόνο πού μπορεῖ ὁ φαρμακοποιός εἶναι νά κάνει μέσα του μιὰ εὐχή καί μιὰ προσευχή γιά τὰ παιδιά αὐτά, πού αὐτοκαταστρέφονται. Ἐπίσης νά τοὺς δεῖξει πλεονάζουσα εὐγένεια καί ἀνθρωπιά, ὡς νά μὴ ἔχει ἀντιληφθεῖ τίποτε, ὡς νά μὴ διαφέρουν καί αὐτά ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Πολλές φορές ἡ μορφὴ, τὸ ντύσιμο, ὁ τρόπος τους, ἡ φωνὴ τους προδίδουν τὸν τρόπο ζωῆς τους. Ἄλλοτε πάλι, δυνατόν νά φοροῦν καλαίσθητα ροῦχα, ἐνδεχομένως νά διαθέτουν καί αὐτοκίνητο καί μόνον εἰκόνα ἀνθρώπου ἐξαρτημένου ἀπὸ τὰ ναρκωτικά νά μὴ δίνουν.

Ἐνα εἶναι κοινὸ ὅλων αὐτῶν τῶν παιδιῶν, ὅλων αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, πού ἔρχονται στό φαρμακεῖο καί ἀγοράζουν σύριγγα γιά νά κάνουν τὴ δόση τους, ὅτι ἔχουν εὐγένεια, ὅτι ὑπάρχει στό βάθος τους τρυφερότητα, ὅτι εἶναι ἀποκαωμένοι ἀπὸ τὴ θλιβερὴ πραγματικότητα τῶν καιρῶν, ὅτι εἶναι ἐξουθενωμένοι ἄνθρωποι. Πλήν ὅμως ἄνθρωποι.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΑΛΙΩΡΑ
Φαρμακοποιός

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

ΙΕΡΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Καιρός για σκέψεις; Περισσότερο για προβληματισμό. Τήν ευκαιρία μάς δίνει η άκολουθία της Μεγάλης Τετάρτης. Μία άκολουθία μάλλον δύσκολη για τόν άπλό πιστό.

Τό βράδυ της Μεγάλης Τετάρτης, ψάλλεται ό όρθρος της Μεγάλης Πέμπτης. Τό υπόμνημα του Τριωδίου μάς πληροφορεί: «Τῇ άγία καί μεγάλη Πέμπτη, οί τά πάντα καλώς διαταξάμενοι θείοι Πατέρες... παραδεδώκασιν ἡμῖν τέσσαρά τινα έορτάζειν τόν ιερόν Νιπτήρα, τόν μυστικόν Δείπνον, τήν υπερφυᾶ Προσευχήν καί τήν Προδοσίαν αυτήν». Ἐν εξαίρέσωμε τήν Μεγάλη Παρασκευή, πού εἶναι ἡ κορυφωσις του Θείου Δράματος καί τήν Ἀνάστασι, πού εἶναι ἡ δικαίωσις καί ό κολοφώνας της θείας δόξης, θά μπορούσε νά πῇ κανείς ότι ἡ άκολουθία αυτή του όρθρου της Μεγάλης Πέμπτης εἶναι ἡ σημαντικώτερη της Μεγάλης Ἑβδομάδος.

Ἐν Ἰησοῦς έκφράζει τήν έπιθυμία νά δειπνήσῃ για τελευταία φορά μέ τούς μαθητές του. Καί συγκεντρώνονται στο υπερώον της Ἱερουσαλήμ. Ἐκεῖ, θά τούς διδάξῃ, άκόμη μία φορά, τήν μεγάλη άρετή της ταπεινώσεως «λεντίψ ζωννύμενος» καί πλένοντάς τους τά πόδια. Ποιός; Ὁ μέγας Θεός.

Ἐν λίμνας καί πηγάς καί θαλάσσας ποιήσας.

Πώς;

Ταπεινούμενος υπερβολῇ εὐσπλαγχνίας καί ὑψών ἡμᾶς από βαράρθρων κακίας.

Μέ μία υπέροχη αντίθεση, μάς μιλάει για τό ίδιο θέμα ένα άλλο τροπάριο:

Ἐντε οί ένδοξοι μαθηταί
έν τῷ νιπτήρι του δείπνου έρωπί-
ζοντο,

τότε Ἰούδας ό δυσσεβής
φιλαργυρία νοσήσας έσκοτίζετο.

Καί εισέρχεται έτσι ἡ άκολουθία στην αίτία της προδοσίας. Πολλοί συγγραφείς θέλησαν νά πρωτοτυπήσουν, παρουσιάζοντας τήν δική τους έκδοχή για τήν προδοσία του Ἰούδα. Τά ιερά κείμενα εἶναι σαφή καί δέν αφήνουν καμμιά άμφιβολία. Ἐν αίτία της προδοσίας ἦταν μία: ἡ φιλαργυρία. Αὐτή πού σκοτίζει τό λογικό του ανθρώπου καί εἶναι ένα πάθος τόσο άπλωμένο καί σήμερα. Καί ό ὑμνωδός μάς έφιστᾶ τήν προσοχή:

Βλέπε χρημάτων έραστά
τόν διά ταῦτα άγχόνη χρησάμενον.

Ἐκολουθεῖ ἡ ευαγγελική περικοπή, άφιερωμένη στή συγκλονιστική σκηνή του Μυστικοῦ Δείπνου. «Λάβετε, φάγετε...». Μέ τῇ μορφή του ἄρτου καί του οἴνου, ό Κύριος θά προσφέρει από δῶ καί πέρα στους πιστούς τό ίδιο του τό Σῶμα καί τό Αἷμα. Για νά τούς τρέφῃ. Για νά τούς δυναμώνῃ. Για νά τούς αγιάξῃ. Οί άπόστολοι ριγούν από ιερό δέος. Ἐνχι όμως καί ό Ἰούδας «ό δοῦλος καί δόλιος, ό μαθητής καί επίβουλος, ό φίλος καί διάβολος», ό όποῖος «έν τῶν έργων άπεφάνθη». Καί καθώς τελειώνει τό Εὐαγγέλιο καί αρχίζει ό 50ός ψαλμός, ἡ σκέψη μας τρέχει από τά κείμενα

στή ζωή. 'Ο Χριστός μᾶς δίνει τό πᾶν. Θυσιάζεται γιά μᾶς. Κι ἐμεῖς, ἄνθρωποι ἀδύνατοι, μέ ἐλαττώματα καί πάθη, πόσες φορές τόν πικραίνουμε! Καί πόσες φορές τήν ἡμέρα πρέπει νά ἐπαναλαμβάνουμε, μαζί μέ τόν Δαυῖδ, τά λόγια τοῦ ψαλμοῦ τῆς μετανοίας.

'Ο εἰρμός τῆς γ' ὁδῆς ἀναφέρεται στή σάρκωση καί στή λυτρωτική θυσία τοῦ Χριστοῦ, μέ λιτότητα καί θεολογικό βάθος:

Κύριος ὢν πάντων καί Κτίστης
Θεός,
τό κτιστόν, ὁ ἀπαθής,
πτωχεύσας, σεαυτῷ ἥνωσας.

Ἦταν Θεός κι ἐγίνε ἄνθρωπος, γιά νά ἐνώση στή θεϊκή του φύσι τή δική μας, τήν ἀνθρώπινη. Καί νά τήν ἀνυψώσῃ.

'Ακολουθοῦν τά τροπάρια. Τό πρῶτο ἀναφέρεται στό μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας:

Αὐτός γάρ σεαυτόν ἱερούργεις,
πίετε βοῶν τό Αἷμα μου
καί πίστει στερεωθήσεσθε.

Ἡ ἀντίθεσις, ἀνάμεσα στούς πιστοῦς μαθητές καί τόν 'Ιούδα, ζωγραφίζεται στά τροπάρια τῆς η' ὁδῆς. Ἐκεῖνοι, μακαριστοί, ἀκολουθοῦν τόν Χριστό, ὅπως τά προβάτα τόν βοσκό τους. 'Ο 'Ιούδας, ἀντίθετα, ξεχνώντας τοὺς νόμους τῆς φιλίας, τρέχει στήν προδοσία. Εἶναι τόσο μεγάλο, τόσο ἀσύλληπτο τό ἐγκλημά του, ὥστε ὁ ὕμνωδός καλεῖ ἀκόμα καί τά ἄψυχα νά ἐκδηλώσουν τή φρίκη τους:

Φρίξον ἥλιε, στέναξον ἡ γῆ
καί κλονουμένη βόησον·
ἀνεξίκακε, Κύριε, δόξα σοι.

Τό πρόσωπο τοῦ 'Ιούδα παραμερίζεται. Ὅλα σωπαίνουν. 'Ο Χριστός ἀπευθύνεται στοὺς μαθητές του γιά νά τοὺς στηρίξῃ στίς δύσκολες ὥρες ποῦ θά ἀκολουθήσουν. Μή φοβεῖσθε. Μή σκανδαλίξεσθε. Πρέπει νά ὑποστῶ αὐτά τά παθήματα γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου.

Οὐ γάρ ἤλθον διακονηθῆναι,
ἀλλά διακονῆσαι
καί δοῦναι τήν ψυχὴν μου
λύτρον ὑπὲρ τοῦ κόσμου.

Τοὺς ἀποκαλεῖ φίλους του. Καί τοὺς προτρέπει νά εἶναι ταπεινοί. «'Ο θέλων πρῶτος εἶναι ἔστω πάντων ἑσχατος. 'Ο δεσπότης, ὡς ὁ διάκονος». Μάθημα ὑπέρτατου ἀνθρωπισμοῦ, γιά ἄρχοντες καί ἀρχομένους. Καί χρυσός κανόνας συμπεριφορᾶς γιά τήν κοινωνική συμβίωση. 'Ο Μοντεσκιέ τό εἶπε μέ τό δικό του τρόπο: «Ὅπου ὅλοι εἶναι κύριοι κανεῖς δέν εἶναι κύριος. Ὅπου ὅλοι εἶναι δοῦλοι, ὅλοι εἶναι ἐλεύθεροι».

Ἡ ἀκολουθία τελειώνει. Τό Θεῖο Δράμα ὁδεύει πρὸς τήν κορύφωσή του καί τή λύτρωση. Τή λύτρωση τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἀνθρώπου. Πού καταδικασμένος γιά τά πλήθη τῶν ἁμαρτημάτων του, θά ἀπαλλαγῇ ἀπ' αὐτά μέ τή θυσία τοῦ Χριστοῦ καί θά συναναστηθῇ μαζί του. 'Ο Χριστός ἀνιστάμενος, συνανυψώνει μαζί του ὁλόκληρο τό ἀνθρώπινο γένος. Κι' ἐμένα. Κι' ἐσένα. Αὐτό εἶναι τό μεγαλεῖο τῆς ἀναστάσεως.

ΠΑΝΟΡΜΙΤΗΣ

ΣΧΟΛΙΑ

ΕΠΙΠΟΛΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΑΡΝΗΤΩΝ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

Δέν είναι ή πρώτη φορά όπου μία έντυπωσιακή έπιστημονική ανακάλυψη γίνεται άφορημή για μερικούς εύφάντα-στους καί έπιπόλαιους ήμιμαθείς νά διακηρύξουν έν όνόματι αὐτῶν τῶν έπιστημονικῶν έπιτυχιῶν τήν άθεΐα των.

Θά ένθυμούνται οί παλαιότεροι άναγνώστες μας τήν μάλλον άφελή δήλωση τοῦ πρώτου Σοβιετικοῦ κοσμοναύτη, τοῦ Γκαγκάριν, όταν πρό σαράντα περίπου έτῶν έπραγματοποίησε μέ τό πρώτο διαστημόπλοιο τήν πρώτη περιφορά άνθρώπου γύρω από τήν Γῆ, ότι δέν συνήντησε πουθενά στο διάστημα τόν Θεόν.

Στίς ήμέρες μας πάλι ή πρόσφατη ανακοίνωση για τήν άποκωδικοποίηση τοῦ γενετικοῦ κώδικα έγινε αϊτία νά έμφανισθεϊ κάποιος «προοδευτικός» όμιλητής σέ τηλεοπτικό παράθυρο καί νά πεί μεταξύ τῶν άλλων ότι: «τώρα πού σπάσαμε τό γενετικό κώδικα θά εξακολουθήσωμε νά μιλάμε για Έκκλησία καί θρησκείμα».

Πρόχειρος, προπέτης καί άπληροφόρητος στήν άμάθειά του δέν είχε ό ταλαίπωρος άκούσει τουλάχιστον τίς δηλώσεις τοῦ μεγάλου Έλληνα έπιστήμονα στήν Άμερική τοῦ κ. Άρη Πατρινοῦ, πού συντόνιζε τήν έρευνητική ομάδα, πού έπέτυχε πρό όλίγου καιροῦ τήν άποκωδικοποίηση τοῦ DNA, ό όποιος σέ συνέντευξή του στόν ALPHA NEWS μετά τήν έπιτυχή έκβαση τῶν έρευνῶν αὐτῶν έδήλωσε επί λέξει: «Η ανακάλυψή μας αὐτή δέν μάς άπομακρύνει από τόν Θεόν. Άντίθετα μάς φέρνει πιό κοντά του. Δέν αίσθανόμε-

θα μικροί Θεοί. Πιστεύω ότι καταφέραμε νά άνοιξουμε τό βιβλίο τῆς ζωῆς, γιατί αὐτό ήταν τό θέλημά Του. Γιατί όσα καί αν ανακαλύψουμε πάντα θά υπάρχει τό μυστήριο τῆς ζωῆς».

Αὐτές τίς μετριόφρονες άπόψεις έξεφρασε μέ τά άπταιστα έλληνικά του ό έξ άθθεντίας δικαιούμενος νά όμιλεϊ επί τοῦ θέματος έπιφανής Έλληνας έπιστήμονας, σέ αντίθεση μέ τίς μετριότητες εκείνες, οί όποιοι φιλοξενούμενοι στά διάφορα τηλεοπτικά παράθυρα μέ σοβαροφάνεια καί μέ μία δόση άλαζονείας πολλές φορές, έκφράζουν τίς προσωπικές τους πεποιθήσεις επί τῶν μεγάλων μεταφυσικῶν προβλημάτων, παρερμηνεύοντας έπιστημονικά πορίσματα, δημιουργώντας παράλληλα έσφαλμένες έντυπώσεις στο κοινό πού τούς παρακολουθεϊ.

Οί έκδηλώσεις αὐτές έντάσσονται σέ ένα γενικώτερο κλίμα άναβίωσης τοῦ άθεϊσμοῦ, πού παρατηρεϊται τόν τελευταίο καιρό, για τό όποιο οί πιστοί έχουμε τήν υποχρέωση νά άντιδράσουμε στο όνομα τῆς Άλήθειας τήν όποία έκπροσωπούμε.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Τόν τελευταίο καιρό γίνεται εύρύτατα λόγος πώς ένα από τά δυσεπίλυτα προβλήματα, τά όποια έχει νά άντιμετωπίσει ή Πολιτεία είναι ή βιωσιμότητα τῶν ασφαλιστικῶν ταμείων για τήν μελλοντική έξασφάλιση τῶν πόρων των, προκειμένου αὐτά νά έχουν τήν δυνατότητα τῆς παροχῆς τῶν συντάξεων στους άνθρώπους τῆς λεγομένης τρίτης ηλικίας. Καί βασική αϊτία για τίς δυσοίωνες αὐτές προβλέψεις είναι οί δυσμενείς δημογραφικές προο-

πτικές στην χώρα μας. Συγκεκριμένα, από στοιχεία τα οποία αναγράφονται στον ήμερήσιο τύπο, στα επόμενα πενήντα χρόνια αναμένεται μείωση του ενεργού πληθυσμού (κατά 1.200.000 άτομα) και ταυτόχρονα τεράστια αύξηση του ποσοστού των ατόμων άνω των 65 ετών (υπολογίζεται ότι θα φθάσουν τα 3.175.000 άτομα).

Τό πρώτο πρόβλημα, δηλαδή η μείωση των ατόμων εργάσιμης ηλικίας θα σημαίνει άφ' ενός την ανάγκη μαζικής «είσαγωγής» ξένων εργατών για να καλυφθούν τα κενά και οι έλλειψεις σε ελληνικό εργατικό δυναμικό, γεγονός που συνεπάγεται μεταξύ των άλλων και την εθνολογική αλλοίωση του πληθυσμού της χώρας, και άφ' ετέρου η τεράστια αύξηση του ποσοστού των ατόμων άνω των 65 χρόνων —οι όποιοι θα είναι και συνταξιούχοι— θα ασκήσει σοβαρές πιέσεις στο κοινωνικο-ασφαλιστικό ισοζύγιο της χώρας. (Η κατηγορία αυτή των 'Ελλήνων πολιτών θα προσεγγίσει τό 1/3 του συνολικού ποσοστού του όλου πληθυσμού).

Πέραν όμως αυτού οι συνέπειες του προβλήματος της υπογεννητικότητας είναι και η συνεχής μείωση των στρατευσίμων νέων, μέ αποτέλεσμα ενώ η πατρίδα μας χρειάζεται 120.000 στρατευμένους για την εξασφάλιση των συνόρων της, τό 2010 προβλέπεται να έχουμε μόνον 40.000 μέ συνέπεια την εξασθένηση των δυνατοτήτων για την

άμυνα της πατρίδας μας (τήν στιγμή κατά την οποία ο δείκτης γεννητικότητας στις γειτονικές χώρες Τουρκία και 'Αλβανία είναι 3,5% ενώ στην 'Ελλάδα μόλις 0,5%).

Τά δύο αυτά καίρια προβλήματα της εθνικής άμυνας της επάρκειας του εργατικού δυναμικού, μαζί μέ πολλά άλλα πού άφορούν τό μέλλον της 'Ελλάδος συνδέονται προφανώς μέ τό θέμα της υπογεννητικότητας, πράγμα πού επιβάλλει ένα εθνικό συναγερμό τόσον από πλευράς πολιτείας όσον και από πλευράς κοινωνίας για την αντιμετώπιση του πράγματος όσον είναι καιρός.

Γράφεται και επαναλαμβάνεται συχνά για την παροχή οικονομικών κινήτρων έκ μέρους της πολιτείας όπως επιδόματα στα νεογέννητα παιδιά και στις πολύτεκνες οικογένειες, χαμηλότοκα δάνεια για τά νέα ζευγάρια, φορολογικές ελαφρύνσεις κ.ά.

Παράλληλα όμως πρός όποιεσδήποτε ενέργειες της πολιτείας απαιτείται και η άφύπνιση της κοινωνίας και ιδίως των νέων ατόμων, τά όποια καλούνται να άποβάλουν τό επικούριο πνεύμα πού επικρατεί στις τάξεις των και να αντιμετώπισουν τη ζωή πλέον ρεαλιστικά και δημιουργικά μέσα στα πλαίσια της παραδοσιακής οικογενειακής ζωής, ένας από τούς βασικούς σκοπούς της όποίας είναι και η τεκνογονία.

Β. Κ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΑΦΟΠΛΙΣΜΟΣ

Άρχισε ο παιδικός άφοπλισμός! Περί τά 2.500 παιδιά, ηλικίας 8 μέχρι και 17 ετών, λείει η είδηση, πού είχαν στρατολογηθεί από τούς αντάρτες του λαϊκού άπελευθερωτικού στρατού του Σουδάν, όδηγήθηκαν έκτός των έμπολέμων ζωνών από την Unisef σε

άσφαλέστερες περιοχές γύρω από την πόλη Ροϋμπεκ.

Φθάσαμε λοιπόν σε τραγικές καταστάσεις χωρίς να τό πάρουμε είδηση. Τί περιμένουμε τώρα; Την εξάρθρωση της έγκληματικότητας ή την στρατολόγηση των παιδιών του νηπιαγωγείου; Καί βρισκόμαστε στον 21ο αιώνα.

Προσπαθούμε νά πείσουμε τόν κόσμο ότι βελτιώνεται ή ποιότητα ζωής. Πάντα όμως παραμένει τό έρώτημα: Πώς νομίζουν οί «μεγάλοι» ότι θά λυθεί τό πρόβλημα τών συγκρούσεων; Μήπως περιμένουν νά εξαντληθούν τά αποθέματα τών πυρομαχικών τών πολεμικών βιομηχανιών;

ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΠΕΙΝΟΥΝ

Ή πείνα μαστίζει εξήντα έκατομμύρια ανθρώπους σ' όλόκληρο τόν κόσμο. Κύριες αιτίες: έπείγουσες έπισιτιστικές ανάγκες ή φυσικές καταστροφές ή ανθρώπινες παρεμβάσεις. Σ' αυτό τό κατάντημα φθάσαμε γιατί «βγάλαμε» μέσα άπ' τήν ψυχή μας τό Θεό, τήν αγάπη πρós τόν πλησίον μας και τήν κατανόηση μέ τά προβλήματα τών πολλών και φυσικά τό σωστό προσανατολισμό μας. Άλλοτε τέτοιες καταστάσεις μπορεί νά είχαν μιά δικαιολογία. Σήμερα όμως, μέ τόσες τεχνολογικές εφαρμογές και δυνατότητα μετακινήσεως αγαθών, αυτό είναι άδιανόητο. Πολλές χώρες βέβαια λέγεται προσφέρονται νά διαθέσουν μεγάλες ποσότητες, και πολλές φορές τό κάνουν, όμως καταστρέφουν τήν υπερπαραγωγή τους άπό φόβο τή γενικότερη πτώση τών τιμών και τή ζημιά τών ολίγων. Ύπάρχουν και περιπτώσεις πού τρόφιμα θά μπορούσαν νά διατεθούν δωρεάν, αλλά τό κόστος μεταφορής είναι μεγάλο και καθιστά άδύνατη τή χρησιμοποίηση αυτής τής δυνατότητας. Και βέβαια οί «έχοντες και κατέχοντες» δέν ενδιαφέρονται γι' αυτή τή διαδικασία.

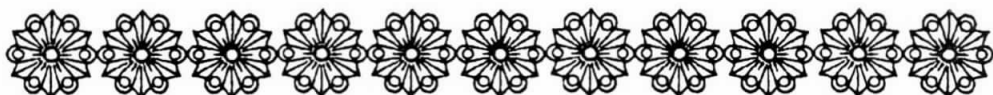
ΤΑ ΑΞΕΠΕΡΑΣΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Δέν θά πούμε κάτι καινούργιο άν διαμαρτυρηθούμε γιά τόν τρόπο μέ τόν όποιο πολλοί ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί αντιμετωπίζουν τούς τηλεθεατές τους. Οί χαρακτηρισμοί πού χρησιμοποιούνται στους διαλόγους τών σεναρίων, ό τρόπος συμπεριφορής είναι φοβερός. Περιγράφονται χαρακτηρες άρρωστοι

και ύποθέτει κανείς ότι γράφονται άπό άρρωστους ψυχικά ανθρώπους. Οί οικογενειακοί «καιγάδες», ό τρόπος συμπεριφορής τών συζύγων, ή σκληρότητα και ή αναληγσία, κυριαρχούν. Ύποτίθεται πώς μέ τό θέμα θέλουμε νά περάσουμε ένα μήνυμα ανθρωπιās, όμως αυτό λείπει τελείως. Τά παιδιά μας κι έμεις οί μεγάλοι χρειαζόμαστε ένα δείγμα τρυφερότητας, αγάπης, κατανόησης και όχι ένα μήνυμα κακότητας και ανεπίτρεπτα σκληρό. Τά θεάματα πορνό είναι άλλη ιστορία πού δέν χρειάζεται νά επανέλθουμε. Άλλά και αυτοί οί ανεκδιήγητοι αστρολόγοι πού κυριαρχούν δυστυχώς σέ όλα τά κανάλια είναι πιά ένα κατάντημα γιά τή νοημοσύνη τοϋ λαοϋ μας. Προβλέπουν, λένε, τή λύση τών προβλημάτων τοϋ κόσμου και δέν κατανοούν τή δική τους θέση. Είναι δυνατό ν' άπαλλαγούμε άπ' όλα αυτά και νά αναζητήσουμε θέματα πού θά μορφώνουν, θά προσφέρουν μιά σωστή ποιότητα ζωής και θά καλλιεργούν μικρούς και μεγάλους; Άς τό κάνουμε τό συντομότερο δυνατόν.

Πρέπει ακόμη νά μās άπασχολήσουν και τά δελτία ειδήσεων μέ όλα τά έγκλήματα τής ημέρας, τής έβδομάδας και τοϋ μήνα. Ή τρομοκρατία μεταφέρεται μέσα στό σπίτι μας και πίσω άπό «τά κλειστά και άμπαρωμένα παράθυρα και πόρτες» διαχέεται ένας άπερίγραπτος ψυχολογικός φόβος μέ τήν άναμονή κάθε ένδεχόμενου κακοϋ. Τί νά πούμε ακόμη γιά τόν υπερβάλλοντα ζήλο και προσπάθεια μερικών, εύτυχώς, δημοσιογράφων πού «δίκην» τηλεοπτικών εισαγγελέων αναλύουν κάθε είδους έγκλημα σέ όλες του τής λεπτομέρειες, πού έξοργίζονται μέ τήν άδράνεια ή τήν επέμβαση τής άστυνομίας και τών άλλων αρχών, παίρνουν τό μέρος τών δραστών και πρίν ακόμη έπιληφθει ή δικαιοσύνη εκδίδουν τήν καταδικαστική ή μή άπόφασή τους.

Σ. Β. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ!

Άπογοιτεύεται χρόνο με το χρόνο όποιος παρακολουθεί τις εξελίξεις στην καθημερινή σχέση του Έλληνα με τις έφημερίδες. Πιο συγκεκριμένα, στην τελευταία έρευνα γνώμης της Εύρω-παϊκής Ένώσεως «Εύρωβαρόμετρο» φαίνεται ότι το 29% των συμπατριω-τών μας δεν διαβάζει ποτέ έφημερίδες, ενώ το 25% διαβάζει λιγότερο από μία έφημερίδα την εβδομάδα!

Τά ποσοστά αυτά κατατάσσουν τους Έλληνες δεύτερους, πίσω από τους Πορτογάλους που κατέχουν τα σκήπτρα στην αδιαφορία έναντι των έφημερί-δων, αφού σέ ποσοστό 32% δεν δια-βάζουν ποτέ έφημερίδες. Καμιά ήλι-κιακή ομάδα στη χώρα μας δεν ξε-περνά σέ αναγνωσιμότητα το 22%, ενώ πιστότεροι φίλοι των έφημερίδων ανα-δεικνύονται οι πολίτες μεταξύ 35 και 45 ετών, αφήνοντας τις άλλες ηλικίες σέ ποσοστά κάτω του 18%.

Οι εκδότες έφημερίδων στην πατρί-δα μας δίνουν κάθε χρόνο μάχη έπι-βιώσεως για νά αντιμετώπισουν την συνεχιζόμενη, κατά τά τελευταία 6 χρόνια, πτώση των κυκλοφοριών τους. Μόλις το 18% των ενήλικων διαβάζει καθημερινά έφημερίδα, ενώ το ποσο-στό αυτό υπεردιπλασιάζεται τις Κυ-ριακές. Οι γυναίκες διαβάζουν έφημε-ρίδα πολύ λιγότερο από τους άνδρες, σέ ποσοστά 14% στίς καθημερινές και 30% στίς κυριακάτικες εκδόσεις.

Οι «παράδεισοι» των έφημερίδων στην Εύρωπαϊκή Ένωση και γενικότε-ρα στην Εύρώπη είναι εδώ και χρόνια οι σκανδιναβικές χώρες, όπου τά πο-σοστά ήμερήσιας ανάγνωσης φτάνουν μέχρι και 70% στην Σουηδία και την Φινλανδία, αλλά και 90% στην Νορ-

βηγία, ή οποία είναι ή «παγκόσμια πρωταθλήτρια» του Τύπου μέ καθημε-ρινές πωλήσεις 588 φύλλων ανά 1.000 κατοίκους! Αυτό σημαίνει ότι κάθε νορβηγικό νοικοκυριό αγοράζει περισ-σότερες από μία έφημερίδες κάθε μέ-ρα. Ακόμα και το 53% των νορβηγό-παιδων ηλικίας 9-13 ετών απολαμβάνει καθημερινά μία έφημερίδα.

Εύτυχεις πρέπει νά αισθάνονται έ-πίσης οι εκδότες έφημερίδων στην Ια-πωνία, που κατέχει την 2η θέση παγ-κοσμίως μετά την Νορβηγία. Οι κάτοι-κοι της χώρας του Ανατέλλοντος Ή-λίου καταρρίπτουν μέ την επίδοσή τους την άποψη ότι ή έφημερίδα δεν ταιριάζει στους πολυάσχολους. Αξίζει επίσης μία τιμητική αναφορά στους αναγνώστες από την Κόστα Ρίκα, την Έλβετία και την Ίσλανδία που συμ-πληρώνουν μαζί μέ την Φινλανδία, την Σουηδία, την Αυστρία, την Μεγάλη Βρετανία και την Γερμανία την πρώτη δεκάδα του κόσμου.

Φαίνεται ότι τελικά οι έφημερίδες μπορούν νά αντισταθούν στην βιομη-χανία της ηλεκτρονικής πληροφόρησης. Μήπως θά έπρεπε και οι Έλληνες εκδότες νά ανεβάσουν την ποιότητα των έφημερίδων, νά διδαχθούν από τους έπιτυχημένους του παγκοσμίου Τύπου, αντί νά διαγκωνίζονται μέ τους Τούρκους συναδέλφους τους στίς τελευταίες θέσεις;

ΜΑΚΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Τό Διαδίκτυο (Internet) είναι ένα σχετικώς πρόσφατο μέσον επικοινωνίας των ανθρώπων. Κάποιος «πομπός», σέ οποιοδήποτε μέρος του κόσμου, προ-βάλλει θέματα, κείμενα, εικόνες, ήχους

κ.ά. και κάθε ένας, ο οποίος έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσω του υπολογιστού του, μπορεί να γίνεται μέτοχος αυτών των πληροφοριών, ειδήσεων, ακουσμάτων κλπ. προβαλλόμενων πραγμάτων. Στο σημείωμά μας αυτό θα ασχοληθούμε με την προβολή της Ορθοδοξίας μέσω του διαδικτύου.

Κατά πρώτον στην Ελλάδα έχουμε πολλές ιστοσελίδες αναφερόμενες στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Αρχίζουμε με την επίσημο ιστοσελίδα της Εκκλησίας της Ελλάδος (www.ecclesia.gr). Είναι ο επίσημος τόπος της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος. Περιέχει σελίδες για την δομή της διοικήσεως της Εκκλησίας, ήχους ψαλτικής, βίντεο από λατρευτικές συνάξεις, συνδέσεις με τους δικτυακούς τόπους και τις ιστοσελίδες των Μητροπόλεων της Ελλάδος, καθώς και συνδέσεις με δικτυακούς τόπους άλλων Ορθοδόξων Εκκλησιών του εξωτερικού. Έχει ειδικό τμήμα ειδήσεων, στο οποίο καταχωρίζονται ανακοινώσεις και δελτία Τύπου της Ιεράς Συνόδου και της Αρχιεπισκοπής Αθηνών, καθώς και γενικότερου εκκλησιαστικού ενδιαφέροντος ειδήσεις.

Ειδικό τμήμα του δικτυακού τόπου της Εκκλησίας της Ελλάδος επιγράφεται **Μυριόβιβλος** και περιέχει σχεδόν όλόκληρο το κείμενο της Κ. Διαθήκης και κεφάλαια βιβλίων της Π. Διαθήκης. Αυτά τα κείμενα είναι γραμμένα σε πολυτονική μορφή και μπορούν με ευκολία να αντιγραφούν και να ένταχθούν στον επεξεργαστή κειμένου του προσωπικού μας υπολογιστού, προς χρήση. Στο ίδιο τμήμα υπάρχουν και πατερικά κείμενα, θεολογικές μελέτες, λειτουργικά δοκίμια κ.ά. Σημειώνουμε ότι προσφέρονται τα πάντα του αγίου Μαξίμου του Ομολογητού και έχει αρχίσει η δακτυλογράφηση των απάντων του αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου. Θεωρούμε την ηλεκτρονική προσφορά των δύο αυτών μεγάλων Πατέρων και Διδασκάλων της Εκκλησίας ως εξαιρετικό γεγονός, αξιο πολλών επαίνων. Βεβαίως

δέν είναι εύκολος ή ανάγωσις μέσω της όθονης του υπολογιστού, αλλά, όπως προαναφέραμε εύκολως τα κείμενα μεταφέρονται στον δικό μας υπολογιστή και εάν θέλωμε τυπώνονται στον εκτυπωτή μας.

Σημειώνουμε επίσης τους δικτυακούς τόπους των Πανεπιστημίων Αθηνών (www.uoa.gr) και Θεσσαλονίκης (www.auth.gr), οι οποίοι έχουν ειδικές σελίδες για τα Τμήματα Θεολογίας, με την παρουσία κυρίως θεολογικών άρθρων των Καθηγητών των Τμημάτων.

Από τα συνεργαζόμενα Χριστιανικά Σωματεία ιστοσελίδα έχει η Χριστιανική Φοιτητική Ένωση (<http://apognosis.lib.ece.ntua.gr/xfe/>), η οποία προβάλλει κυρίως τα περιεχόμενα του περιοδικού της **Παρεμβολή**, καθώς και τις δραστηριότητές της.

Από τους εκτός Ελλάδος υπάρχοντες δικτυακούς τόπους αναφέρουμε τον τόπο του Οικουμενικού Πατριαρχείου (www.patriarchacc.org) και τον τόπο της Αρχιεπισκοπής Αμερικής (www.goarch.org). Στον πρώτο έχουμε ειδήσεις και παρουσίασι (με βίντεο και με τρισδιάστατη αναπαράστασι) χώρων και δραστηριοτήτων του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Στον δικτυακό τόπο της Αρχιεπισκοπής Αμερικής έχουμε πληθώρα θεολογικών θεμάτων για την Ορθόδοξη πίστι και ζωή (τά πλείστα στην αγγλική γλώσσα), καθώς και βίντεο - ντοκυμανταίρ όπως επί παραδείγματι σχετικώς με τις εικόνες στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

Συμπερασματικώς μπορούμε να πούμε ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία προβάλλεται αρκετά καλώς στο διαδίκτυο. Το ζητούμενο πλέον είναι η όρθη και προς δόξαν Θεού χρήση του προσφερομένου υλικού από όσους δύνανται να το πράξουν.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΤΟΜΕΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΤΗΣ Χ.Ε.Ε.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ

Ἀξιότιμε κ. Διευθυντά,

Τά εὐχάριστα, πού ἀφοροῦν σέ μέλη τῆς ἱατρικῆς κοινότητος σπανίως παρουσιάζει ὁ Τύπος καί τότε, πάλι, τά περνάει στά «ψιλά» γράμματα. Ἀντιθέτως, ὅ,τι ἀφορᾷ σέ δυσάρεστη εἰκόνα τῶν γιατρῶν, ἐμφανίζεται, ἀπό τοὺς δημοσιογράφους, πρωτοσέλιδο μέ πηχυαίους τίτλους.

Μέ τό γράμμα μου αὐτό, ἐπιθυμῶ νά φέρω στό φῶς τῆς δημοσιότητος ἓνα εὐχάριστο γεγονός, τό ὁποῖο ἔχει σχέση μέ τή ζωή καί τήν πολύχρονη προσφορά δύο γιατρῶν, στό Νοσοκομεῖο ὅπου ὑπηρετοῦσαν.

Οὔτε ἔλειψαν, οὔτε θά λείψουν οἱ γιατροί, οἱ ὁποῖοι, μέ τή δράση καί τήν προσφορά τους στό κοινωνικό σύνολο, δικαιώνουν τό Ὀμηρικό «ἰητρός γάρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιός ἄλλων». Συγχρόνως δέ, γίνονται ἀφορμή, ὥστε νά ἐκδηλώνεται, ἀπό τήν Κοινωνία, ἡ εὐγνωμοσύνη καί ἡ ἀναγνώριση πρὸς τοὺς ἐργάτες τῆς Ὑγείας.

Πρὶν ἓνα χρόνο, περίπου, τό Διοικητικό Συμβούλιο τοῦ Νομαρχιακοῦ Νοσοκομείου Πατησίων ἀποφάσισε τήν ἀπονομή ἠθικῆς ἀμοιβῆς σέ δύο ἀποχωρήσαντες γιατροὺς τοῦ Νοσοκομείου, οἱ ὁποῖοι ἀνάλωσαν τή ζωή τους στό Ἴδρυμα αὐτό. Πρόκειται γιὰ τή Διευθύντρια Ἀναισθησιολόγο καί ἰδρυτὴ τῆς πρώτης Μονάδας Πόνου στήν Ἑλλάδα, κ. Β. Κυπρίου - Χειμωνίτη καί γιὰ τόν Παθολόγο, Α' Ἐπιμελητὴ τῆς Παθολογικῆς Κλινικῆς, κ. Ν. Διγενῆ.

Ἀπὸ τήν Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Νοσοκομείου ὁργανώθηκε εἰδική

τιμητικὴ ἐκδήλωση, γιὰ τοὺς ἐν λόγῳ γιατροὺς, τοὺς δόθηκε τιμητικὴ πλακέτα, καθὼς καί «ἀπόσπασμα τῆς ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου» γραμμένο σέ πάπυρο. Εἰδικώτερα, μέ ἀπόφαση τοῦ ΔΣ, ἡ Μονάδα Πόνου τοῦ Νοσοκομείου ὀνομάστηκε «Μονάδα Πόνου Β. Κυπρίου - Χειμωνίτη» καί ὁ 1ος ὄροφος τῆς νέας πτέρυγος τοῦ Νοσοκομείου «Πτέρυξ Ν. Διγενῆ».

Πιστεύω γιὰ τοὺς γιατροὺς αὐτοὺς ὅτι, «ἐπιστῆμη ἀνύψωσε κεφαλὴν αὐτῶν καί ἔναντι μεγιστάνων ἐθαυμάσθησαν». Τοὺς ἀξίζουν θερμότητα συγχαρητήρια καί πολλές εὐχές: ὁ Θεὸς νά τοὺς χαρίσῃ ὑγεία καί κάθε εὐλογία στόν «ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς» τους. Σίγουρα θά ἀποτελοῦν φάρους φωτεινοὺς γιὰ τοὺς νεώτερους Ἀσκληπιάδες.

Πιστεύω ἐπίσης ὅτι, ἀξίζουν θερμότητα συγχαρητήρια καί στό Διοικητικό Συμβούλιο τοῦ Νοσοκομείου, τό ὁποῖο πῆρε μιὰ τέτοια ἀπόφαση, ἀμείβοντας ἠθικά τοὺς γιατροὺς, οἱ ὁποῖοι ἔδωσαν μιὰ ὁλόκληρη ζωή στό Νοσοκομεῖο αὐτό. Ὁ λαὸς μας, σοφά, λέει: «ὅποιος τιμᾷ τόν ἄλλον τιμᾷ τόν ἑαυτοῦ».

Κλείνοντας τό γράμμα μου, κ. Διευθυντά, ἀδυνατῶ νά κρύψω τήν ἰδιαιτέρη συγκίνησή μου καί ἀπὸ τό γεγονός ὅτι, ὁ κ. Διγενῆς εἶναι φίλος καί συνεργάτης τῶν «Ἀκτίνων», ἀπὸ τὰ φοιτητικά του χρόνια καί μέχρι τώρα.

Μέ τιμὴ καί ἀγάπη
Δρ ΜΙΧ. Θ. ΜΗΛΙΓΚΟΣ
Καρδιολόγος

«ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ» ΚΑΙ ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ

Ἀγαπητέ κ. Διευθυντά,

Μέ πολύ ενδιαφέρον διαβάζουμε πάντοτε τίς συγγραφικές καί δημοσιογραφικές καταθέσεις τοῦ κ. Β. Σταθάκη στίς «Ἀκτίνες». Ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρον εἶναι τό ἐν θέματι σχόλιό του στίς «Ἀκτίνες» τοῦ Φεβρουαρίου 2001. Πέρα ἀπό τίς ὑπογραμμίσεις πείρας καί μελέτης τοῦ κ. Σταθάκη, στό σχόλιο αὐτό θά ἐπιθυμοῦσα νά προσθέσω μερικά πρόσφατα ἱστορικά δεδομένα, πού προσδίδουν μιά νέα διάσταση στήν πεποίθηση τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου γιά τήν ἱστορικότητα τοῦ Προσώπου τοῦ Κ.Η. Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τά στοιχεῖα τά παίρνω ἀπό τό πληροφορικό φυλλάδιο, «Τί τέλος πάντων εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία», πού κυκλοφορεῖ στά Ἀμερικανικά Πανεπιστήμια ἡ Ἀντιοχειανή Ὁρθόδοξη Χριστιανική Ἀρχιεπισκοπή τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ἡ ὁποία ἐξαρτᾶται ἀπό τό Ἑλληνορθόδοξο Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας. Ἡ δεύτερη σελίδα τοῦ ἐντύπου αὐτοῦ ὑπογραμμίζει στούς Ἀμερικανούς φοιτητάς, ἐκτός τοῦ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀριθμεῖ παγκοσμίως πάνω ἀπό 225 ἑκατομμύρια ψυχές, «μόνο τόν 206 Αἰῶνα περισσότεροι ἀπό 20 ἑκατομμύρια Ὁρθόδοξοι

Χριστιανοί ἔχουν δώσει τήν ζωή τους γιά τήν πίστη τους».

Συγκλονιστικοί οἱ ἀριθμοί! Μετά ἀπό 2000 περίπου χρόνια τό δέντρο τῆς πίστεως ποτίζεται (τόν 206 αἰῶνα) ἀπό τό αἷμα 20 ἑκατομμυρίων ψυχῶν! Δηλαδή, κατά μέσον ὄρον 200.000 τόν χρόνο!... Φοβᾶμαι, ὅτι τόσο ὁ κ. Καρκαγιάννης ὅσο ὁ ὁποιοσδήποτε «Καρκαγιάννης», θά ἦταν φοβερά δύσκολο, νά παρακάμψη τήν δύναμη μιᾶς τέτοιας ἱστορικότητας.

Καί ἐπειδή μερικοί ἴσως νά ἀμφισβητήσουν τά «μηδενικά» πίσω ἀπό τοὺς ἀριθμούς («μήπως ἔγινε κανένα λάθος»), καλό θά ἦταν νά πληροφορηθοῦμε τοὺς ἀναγνώστες σας, ὅτι, ἀφ' ἐνός οἱ συντάκτες τοῦ παραπάνω φυλλαδίου εἶναι δεινοί πανεπιστημιακοί ἐρευνητές, μέ πλήρη γνώση τῶν ἱστορικῶν δεδομένων τῆς περιόδου αὐτῆς, καθηγητές καί κοσμήτορες Ἀμερικανικῶν Πανεπιστημίων καί ἄνθρωποι πού διασταυρῶνουν τίς πληροφορίες τους. Ὅχι δημοσιογραφοῦντες κοντυλοφόροι κάποιας ἰδεολογίας. Ἀφ' ἐτέρου, εἶναι γνωστό σ' αὐτούς, ὅτι οἱ παραλήπτες τοῦ φυλλαδίου εἶναι φοιτητές πανεπιστημίου, ἔτοιμοι νά διασταυρώσουν (ἢ καί νά κατακρίνουν ἄμεσα) κάθε τί πού ἔστω καί θά ἔμοιαζε νά ἦταν «ἐκτός πραγματικότητας».

Μετά τιμῆς,
Α. Κ. ΣΤΥΛΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
τ. Καθηγητής Σχολῆς Ἰκάρων

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΞΥΝΟΠΟΥΛΟΣ

Πρίν από λίγες ημέρες (8 Φεβρουαρίου), έφυγε από κοντά μας ένας έκλεκτός φίλος και πνευματικός άνδρας, ο Ντίνος Ξυνόπουλος. Ο εξαίρετος και σεμνός αυτός άνθρωπος, ο καλλιτέχνης αγιογράφος, με την ευαίσθητη και λεπτή ψυχή, ταξίδεψε αφήνοντας τον υλικό αυτόν κόσμο, για να μεταβεί σ' εκείνον τον άυλο και έπουράνιο «τόπο», κοντά στα άγια πνευματικά άναστήματα, πού τον έnéπνεαν και καθοδηγοΰσαν τον χρωστήρα του, στην άπεικόνιση των μορφών των.

Όσοι γνώρισαν από κοντά τον Ντίνο Ξυνόπουλο, αίσθάνονταν με την παρουσία του, ότι είχαν κοντά τους ένα διαφορετικό άνθρωπο με ιδιαίτερα χαρίσματα. Τόν χαρακτήριζε μία ευγένεια και λεπτότητα στα λόγια του και στή συμπεριφορά του. Διάνθιζε πάντοτε την όμιλία του με λεπτό χιούμορ και αίσθανόταν κανείς εύτυχής να τόν άκούει να διηγείται διάφορα γεγονότα από την καθημερινή ζωή ή από τόν καλλιτεχνικό κόσμο.

Άπό τά μαθητικά του χρόνια, ακολούθησε μία άνοδική χριστιανική πορεία, συνδυασμένη με καλλιτεχνικές τάσεις πού τόν όδήγησαν στίς σπουδές της ζωγραφικής στην Άνωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών. Οί πνευματικές άναζητήσεις του συνδυάσθηκαν με τίς καλλιτεχνικές, με άποτέλεσμα ν' άφιερωθεί στή βυζαντινή αγιογραφία. Μαθήτευσε σέ έπιφανείς Δασκάλους, όπως Πρεβελάκη, Γεωργιάδη, Τατάκη καθώς και στόν Φώτη Κόντογλου. Τό 1957 τόν βρίσκουμε στό Παρίσι, να μαθητεύει επί ένα χρόνο, κοντά σ' έναν πολύ άξιόλογο Γάλλο Δάσκαλο του

fresco, στή Σχολή Καλών Τεχνών και να γίνεται κάτοχος των μυστικών της τέχνης της νωπογραφίας. Παράλληλα έκμεταλλευόταν τόν έλεύθερο χρόνο του με τό να έρχεται σέ έπικοινωνία με μεγάλους Γάλλους καλλιτέχνες καθώς και με Ρώσους Όρθοδόξους θεολόγους και αγιογράφους της διασποράς. Σύντομα γνωρίσθηκε με την έλληνική όρθόδοξο Έκκλησία των Παρισίων και ιδιαίτερα με τόν τότε Μητροπολίτη Γαλλίας, Μακαριστό Μελέτιο, ό όποιος έξετίμησε από την αρχή, την προσωπικότητα και την καλλιτεχνική άξία του Ντίνου Ξυνόπουλου.

Με την έπιστροφή του στην Άθήνα, ήλθε να γεμίσει με μεγάλη χαρά την ψυχή του, ή γνωριμία με την Μάρθα, πού ήταν και αυτή ζωγράφος, πτυχιούχος της ΑΣΚΤ και πού σύντομα έγινε ή άγαπημένη σύζυγός του και ή άφοσιωμένη σύντροφος της ζωής του. Ό γιός τους Γιώργος συμπλήρωσε την οίκογενειακή εύτυχία τους.

Ό Ντίνος Ξυνόπουλος δέν άργησε να προσφέρει από τόν πλούτο του καλλιτεχνικού του κόσμου, σέ νέους καλλιτέχνες, ιδέες και τεχνικές και κυρίως τίς μυστικές εκείνες έμπνεύσεις πού πρέπει να χαρακτηρίζουν έναν άξιο αγιογράφο με πλούσιο πνευματικό περιεχόμενο. Δίδασκε ως καθηγητής της ΑΣΚΤ στό Φροντιστήριο Βυζαντινής Αγιογραφίας, από τό 1969.

Ό Ντίνος Ξυνόπουλος, ύπηρξε ενεργό μέλος της χριστιανικής κινήσεως από τά μαθητικά του χρόνια. Ήταν πολύτιμος συνεργάτης και άρθρογράφος στίς «Ακτίνες». Πολλοί δέν θά γνωρίζουν, ότι ή μικρή εικόνα της Γεννήσεως του Χριστού, πού από τη

δεκαετία του 1960, κυκλοφορούσε, από την 'Αδελφότητα Θεολόγων «ΖΩΗ», σέ χιλιάδες αντίτυπα ήταν έργο δικό του. Όπως διαβάζουμε σέ ένα ειδικό πρόσφατο αφιέρωμα τής «Καθημερινής», άγιογράφησε διάφορες έκκλησίες, όπως τόν 'Αγ. Δημήτριο Σκαρामαγκά, τό παρεκκλήσιο του Εύαγγελισμού, τής οίκογένειας Π. Πατέρα στό Ψυχικό καί τόν 'Ι. Ναό του 'Αγίου Γεωργίου τής 'Ελληνικής Κοινότητας τής Μασσαλίας. 'Ακόμη, άγιογράφησε φορητές

είκόνες γιά διάφορες έκκλησίες τής 'Ελλάδος καθώς καί του έξωτερικού.

Τώρα, ό άγαπητός μας Ντίνος, θά βρίζεται άσφαλώς κοντά στίς άγιες εκείνες μορφές, πού έδω στή γή έδινε όλόψυχα τόν καλλιτεχνικό έαυτό του, γιά νά τίς άπεικονίζει μέ όση περισσότερη άγιοσύνη γινόταν, όπως άλλωστε άρμοζε γι' αυτές.

Χ.Γ.

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΑΓΑΠΗΤΟ ΜΑΣ ΓΙΩΡΓΟ ΗΛΙΑ (6-7/12/2000)

Βράδυ τής Πέμπτης
πού τραβοῦσες γιά ψηλά,
άπό τή γειτονιά μου
γιά τήν άπάνω γειτονιά...,
είδα τό ρόδινο χαμόγελό σου τό φωτεινό
καί νοερά σου σήκωσα τό χέρι σ' άποχαιρετισμό.
—'Ωρα καλή! Γιατί 'σαι βιαστικός.
Σέ περιμένει πάνω εκεί τρανή γιορτή.
Γιατί 'σουν φίλος τών «μικρών»
καί «δότης ίλαρός».

ΦΑΙΔΡΑ ΤΣΕΛΙΚΑ

«AKTINES». Μηνιαίον περιοδικόν. Κυκλοφορεῖ τήν 1ην ἐκάστου μηνός. Ἰδιοκτήτης: «Χριστιανική Ἐνωσις Ἀκτίνες», ὁδός Καρύτση 14, 105 61 Ἀθήναι, Τηλ. 32.35.023. Ἐκδότης καί Διευθυντής Συντάξεως: Γεώργιος Δ. Ἱατρίδης, Παρθενῶνος 26, 117 42 Ἀθήναι. Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Θεόδωρος Γ. Δοῦρος, Ἱπποκράτους 189, 114 72 Ἀθήναι. Τιμή τεύχους δρχ. 250. Ἐτησία συνδρομή, ἐσωτερικοῦ δρχ. 2.500, ἐξωτερικοῦ 20 \$ U.S.A. Ἡ διεύθυνσις ἐπιφυλάσσει εἰς ἐαυτήν τό δικαίωμα νά μή δημοσιεύῃ ἢ νά συντέμνῃ κατὰ τήν κρίσιν τῆς οἰονδήποτε χειρόγραφον. Χειρόγραφα δημοσιευόμενα ἢ μή, δέν ἐπιστρέφονται. Ἀναγγελία ἐντύπων ἐν γένει καί βιβλιοκρισίαι δέν δημοσιεύονται.

Τόπος ἐκδόσεως Ἀθήναι, Ἀπρίλιος 2001

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΜΕΛΕΤΑΙ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΚΤΙΝΩΝ»

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΜΟΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΥΠΟ

ΑΡ. Α. ΑΣΠΙΩΤΗ

ΨΥΧΙΑΤΡΟΥ

Περιλαμβάνει σὲ 6' ἔκδοση τὶς μελέτες:

- 1) ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ**
- 2) ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ**
- 3) ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ**

Πωλεῖται στὰ Βιβλιοπωλεῖα τοῦ Κέντρου καὶ τῶν Ἐπαρχιῶν.
Κεντρικὴ διάθεση τῶν τόμων καὶ παραγγελίες. Γραφεῖα Περιοδικοῦ
«Ἀκτίνες», Καρότση 14 — 105 61 Ἀθήνα, — Τηλ. 32 35 023

«ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ»

ΜΕΛΕΤΑΙ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΚΤΙΝΩΝ»

Έπανεξεδόθη σὲ τέταρτη ἔκδοση

*

ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΜΥΣΤΙΚΑ

Γιὰ ἀγόρια ἀπὸ 16 ἐτῶν καὶ ἄνω

Ὑπὸ

ΑΡ. Α. ΑΣΠΙΩΤΗ

ΨΥΧΙΑΤΡΟΥ

Ἐπιμελημένη ἔκδοσις
μὲ 15 εἰκόνες ἐκτὸς κειμένου

Καρότυπη 14 - 105 61 ΑΘΗΝΑ - Τηλ. 32 23 560